

HISTORICKÝ POPIS VYSOKÉ

Vysoká je obec ležící severně od středočeského města Mělník, v jehož kulturním vlivu se odvíjela historie obce. Místním centrem bylo sídlo Vysoká odnepaměti, a to spíše církevním a obslužným, než správním.

Ve Vysoké byl od středověku farní kostel sv.Václava, ale také jeden z prvních českých protestantských pastorát, které obsluhovaly podstatně širší okolí. K pastorátu také patřila soukromá škola, na kterou navázala později škola základní(obecná).

První data, zprávy, první doklady, a člověk stojí na začátku, na úplném začátku svého poznání, na zdánlivém počátku dlouhé, ale přec tak krátké historie při porovnání s délkou a hloubkou dějin, pro které by snad tato historie měla mít svůj význam.

Začátkem jsou jen pouhé zlomkové zprávy a první doklad o Vysoké z roku 1354, kdy údajně jistý vysocký farář uvedl na faru v Liběchově nového faráře Radoslava.Teprve r.1384 je oficiálně zaznamenán dřevěný kostel ve Vysoké. V roce 1444 byl vysocký dvůr odkázán Václavem Zrnem do správy města Mělníka.

V souvislosti s prvními doklady o Vysoké stojí za zmínku i první zpráva o Bosyni, neboť odedávna tyto obce sousedily.Dříve zřejmě nebyly tyto vesnice spojeny jako v dnešní době, kdy se obě vcelku táhnou do více než 2 km délky.První zpráva o Bosyni je zaznamenána krátce po zprávě o dřevěném kostelu ve Vysoké, již k r.1386 je uváděna v Bosyni tvrz zemana Bohuňka Harase.

V Chodči, více asi 1 km vzdálené od Vysoké směrem severním, stál v té době (14.století) již od doby předhusitské farní kostel se hřbitovem zasvěcený svatému Martinu, biskupu.

Kostel existoval až do 18. staletí a později se stal filiálním kostelem Vysoké. Ještě dnes se na místě bývalého hřbitova objevují zbytky starých lebek a kostí.

Z r.1542 je zaznamenán prodej, vztahující se k obci Chodči, Vysoké i Bosyni. V této době přebírá své dědictví po zemřelé manželce Magdaléně Beřkovské ze Šeborova Zdislav Zvířetický z Wartemberka. Magdaléna Beřkovská, bohatá dědička a držitelka panství Kokořín, jedna z pěti dcer majitele Kokořína – Hynka Beřkovského ze Šeborova svou náhlou smrtí se svými malými dětmi r. 1540 odkazuje jmenované statky svému manželovi.

Zdislav Zvířetický z Wartemberka, nový majitel Skuhrovského poplužního dvora se 2 mlýny, s celou vsí Chodčí a kmecími dvory, s platy v Bosyni a ve Vysoké, ve Vysoké ovšem bez panství, ale s dědinami, lukami, lesy a poli, se vším, co lidé pěstovali a chovali – tj. s drůbeží, vejci, pracemi, s kostelníkem v Chodči, s lidmi usedlými i neusedlými, nebo z gruntů zběhnoucími i s veškerým právem, co k tomu náleželo, to vše, co zde bylo dědičné prodal Zdislav Zvířetický purkmistrovi a konšelům města Mělníka a současně ustoupil od svých dědičných práv. K prodeji jeho statků ráčil dát své povolení sám Ferdinand – král český.Však ihned nato Zdislava žalovaly čtyři pozůstalé sestry Magdalény Beřkovské ze Šeborova (Dorota, Anna, Barbora a Markéta), ale nic nepořídily.

Tyto statky koupené r.1542 pro obec města Mělníka, byly již po 5 letech v r. 1547 královskou konfiskací zabrány ve prospěch královské komory.

V roce 1547 za odpor a vzpouru proti králi Ferdinandu I. ztratila řada pánů, rytířů i svobodných královských měst konfiskacemi mnoho výnosných a bohatých statků.Také vysocký dvůr tohoto roku propadl za účast ve vzpouře proti Ferdinandu I. královské komoře.Do té doby byly dvory – Vysoká, Bosyně a Chodeč ve vlastnictví mělnického dvora.

V době vlády Ferdinanda I. byly zajímavé poměry katolické strany k víře kališní (utrakvistům). Strana katolická oficiálně nic neměla proti přijímání podobojí způsobou, ale ve skutečnosti se proti tomu ostře stavěla, především jezuité.

V roce 1564 byl vydán dekret tridentský. Tento dekret dovoluje Čechům a Moravanům podávání svátosti oltářní podobojí způsobou. Císař Ferdinand I. doufal, že tímto opatřením dovede katolíky a ultrakvisty k náboženské jednotě se společným arcibiskupem. Po vytvoření této jednoty by mohl ostřeji nakládat s luterány a českými bratry.

Ale v roce 1567 se na zemském sněmu ukázalo, jak málo měla církev ultravistická stoupenců. Většina pánů a rytířů se v Čechách hlásila k luteránům a k českým bratřím. Ferdinandův syn a nástupce, císař Maxmilián II., nebyl tak radikální jako jeho otec. Za jeho vlády se protestantská šlechta vymkla z pravomoci konsistoře podobojí. Páni a rytíři si na císaři vyprosili, aby se mohli řídit jen písmem svatým a nebyli nuceni se řídit basilejskými kompaktáty. Představitel strany podobojí, kněz Mystopol, na podzim roku 1567 adresoval prosbu arcibiskupu Brusovi, aby bylo potvrzeno spojení ultrakvistů s katolíky ve Vídni samotným císařem. Toto však zůstává jen soukromím ujednáním mezi arcibiskupem a konsistoří. Od té doby byli v Čechách dvojí katolíci.

Arcibiskup Brus nařídil obnovit speciální zpověď, zakázal potupné písně na kněží a mnichy, ale zrušení svátků Jana Husa odložil. Také nebylo nic ujednáno o sňatcích kněží. Lid v Praze se proti spolku stavěl, lál a vyhrožoval svým kněžím. Všechna nenávist směřovala na administrátora Mystopola, kterého označovali jako papežence.

Od odporu a nenávisti lidu vůči kněžím svědčí i doklad, vztahující se k obci Vysoká a Bosyni. Zde se dočteme, že konsistoř napomíná urozeného pana Zdislava Berku z Dubé, aby zjednal pořádek a potrestal pana Jiřího Homutu z Bosyně. Jiřík Homut z Bosyně zle lál a vyhrožoval knězi Janu, faráři ve Vysoké, také hanobil všechen kněžský stav slovy: „Že vy, kněží, ducha Božího nemáte, jste všecko lotři a jste horší než my světští. Knězi Janovi dále hrozil: Jestliže se tobě co od kterého mého poddaného přitrefí, buď v lese neb na cestě, kdekoli, ouraz nebo zamordování, já tebe chránit nebudu. Kněz si stěžoval, že prý mu dvakrát služebníka ztloukli, až mu krev z úst tekla. Konzistoř píše panu Zdislavou Berkovi: „A poněvadž vaše Milost je kolátorem toho záduší na Vysoké, Vás milosti prosíme, jakožto pána křesťanského a pokoj i vše jiné dobré milujícího, že to nám i přejmenovanému knězi plundrování a hanění též také pohružky od pána Jiřího učiněné k slušné nápravě přivést i to spravedlivě opatřiti ráčíte. Jestliže by se tak nestalo, museli bychom tohoto kněze odtud vyzdvihnouti, poněvadž by se zde svým zdravím a životem nemohl cítit bezpečen i nadále.“

Kněží však byli stále podřízeni unii a jejich úkolem bylo řídit se arcibiskupovým nařízením, např. provádět speciální zpovědi, ostře se stavět proti písním vůči kněžstvu.

Zůstala nevyřešená otázka celibátu. Docházelo k mnoha rozbrojům mezi kněžstvem a konzistoří a mnoho kněží nedodrželo povinnost celibátu.

Do našich krajů se dostává a stále více rozšiřuje učení protestantské. Víra kališní (utrakvisté) prodělává úpadek. I její kněžstvo se od ní odvrací a přidává se do proudu víry protestantské. Kněží přestávají zachovávat povinnost bezženství podle příkladu duchovních luteránů. Po roce 1609 po vydání majestátu povinnost celibátu už není ukládána. Tehdy byl administrátorem konzistoře utrakvistické v Praze Eliáš Šuda ze Semanína a po něm nastupuje 16. června 1614 Jiří Zikmund Crinitus, který podle zprávy napsal panu Martinu Pruškovi, hejtmanu panství mělnického, aby se kněz Adam Královedvorský, toho času farář vysocký, dostavil k němu do Prahy (napsáno 20.2.1619). To už je v období českého stavovského povstání a doba stále stupňovaného protihabsburského odporu českého měšťanstva, šlechty a lidu.

TŘICETILETÁ VÁLKA, MARŠÁL BÁNER A DALŠÍ UDÁLOSTI TÝKAJÍCÍ SE SÍDLA VYSOKÁ V 17. STOLETÍ

Přichází české stavovské povstání po stále stupňovaném protihabsburském odporu měšťanstva, šlechty a lidu. Byl zvolen nový český král Ferdinand II., původem štyrský, arcikníže, známý jako bezohledný odpůrce reformace. Po pražské defenestraci 23.5.1618 byl zahájen přímý boj proti habsburské vládě. Čeští stavové se však neopřeli o sílu lidu, ale vyhledali pomoc v zahraničí. Společně s protivníky habsburské vlády chtěli bojovat proti Habsburkům, ale pomoc ze zahraničí nepřicházela.

Jediným spojencem českých stavů byl Gabriel Netulen, sedmihradský vévoda.

Rozpoutala se česká válka, která končí porážkou stavů 8. listopadu 1620 na Bílé hoře.

Třicetiletá válka pokračuje válkou dánskou do r.1629 a v r.1630 začíná švédská válka. Tuto válku zahájila švédská vojska v čele s švédským králem Gustavem Adolfem za peněžní podpory Francie, Nizozemí a Moskevské Rusi. Dokonalé, vycvičené a mohutné švédské vojsko rychle postupovalo. Proniklo r.1631 do středního Německa, úspěšně poráželo císařské armády. Ferdinand II. se obrací na Valdštejna, který má odvrátit hrozící katastrofu. Valdštejn je však nerozhodný a ztratí důvěru krále. V Chebu je Valdštejn zavražděn. Do války vstupuje Francie a tím přichází poslední etapa války. Téměř celá Evropa se změnila v bojiště.

Ani Vysoká nezůstala nedotčená válkou, ba právě naopak. Tehdy přichází kritické období pro tuto obec a okolí.

V roce 1630 vtrhla do vesnice švédská vojska a celou ves zpustošila. Byl zajat tehdejší vysocký farář Gasparus, který se ze zajetí nikdy nevrátil. Vesnice zůstala poničena, vydrancována a největší škody byly spáchány na místním kostele. Od tohoto okamžiku nastala pro celou obec a okolí těžká doba. Válka se odrážela hlavně na bedrech prostých lidí, zklamaných, sužovaných stálými nepokoji a vpády vojenských jednotek.

Všichni věřili, že by mohla rozbít absolutistickou habsburskou moc a tím by se poměry v Čechách také zlepšily, nastalo však velké zklamání. Po smrti švédského krále Gustava Adolfa r.1632 převzal velení nad švédskou armádou v té době již proslulý švédský maršál Jan Gustavson Báner. Byl to hrdinný muž, ale krutý, prudký a nestřídmý. Narodil se r.1596 a již r.1621 se stal plukovníkem. Provázel krále Gustava Adolfa v boji s Poláky a účastnil se s nimi i bojů v Německu. V mnoha bitvách se také vyznamenal, hlavně to byla bitva u Breitenfeldu r.1631. Krátce potom byl těžce zraněn u Norinberka. Když se ujal velení po králi, vtrhl v červenci r.1634 do Čech. Dorazil až k Bílé hoře. Chtěl zaútočit na Prahu, ale setkal se silným opevněním, které proti němu připravil velitel Prahy – polní maršál Colloredo. Nakonec se švédské vojsko muselo vrátit již v září toho roku z Čech do Durinska.

30. května 1635 po uzavření pražského míru Sasko vypovědělo Švédům válku. Báner zahájil přímý a tvrdý boj. Začal vítězit u Wittstoku r.1636 nad císařskými vojsky i Sasy. U Torova šťastně vyvázl z obklíčení císařských generálů Hatzfelda a Gotze, ale zároveň byl přinucen ustoupit do Pomořan, pronásledován lstivým císařským generálem. Když potom obdržel konečně posilu ze Švédska, zatlačil opět Gallase zpět do Čech. Do Čech vtrhl se 40 tis. muži, přiblížil se ku Praze a začal ji odstřelovat. Vyzval Prahu, aby se vzdala. Praha odmítla. Náhle Báner obdržel zprávu, že se ku Praze blíží císařská vojska generála Hältzfelda. Švédové byli opět nuceni odtáhnout k Brandýsu a odtud začali tvrdě a nelítostně plenit celou zemi na všechny strany. V této době se Bajerova vojska dostala i do obce Vysoká, kde si postavil Báner na určitou dobu své ležení v polích směrem ke Střednicím.

O tom místě se říkalo, že potom zůstalo ležet ladem až do r.1646. Po celou dobu pustošili obce Švédové, ale i vojska saská, drancovali, kde se dalo, kradli, co mohli, násilně oloupili i vysocký kostel, tehdejší správce kostela zajali. Švédům nikdo nebyl schopen odporovat, ani císařská vojska v odporu neuspěla a tak začal Báner po načerpání nových sil znovu dobývat Prahu. Zpočátku útočil pouze na Staré a Nové Město, ale později dorážel vší silou i na

Vyšehrad. Střetl se však se statečnou obranou města v čele s pražským měšťanstvem a musel se opět vzdát dobytí Prahy. Odtáhl do jižních Čech, kde drancoval a plnil. Konečně se císařská vojska r.1640 vzchopila a podařilo se jim vyhnat Švédy ze země.

OBCE VYSOKÁ, BOSYNĚ, STŘEDNICE, STRAŽNICE A CHODEČ POPSÁNA LU. BŮHM Z ROKU 1891

Člověk kosmického věku by řekl, že tu dávají lišky dobrou noc, ale pan ředitel školy v Mělníku Bůhm věnoval ve svém „Mělnicku“ plno stran právě Vysoké. Vedle toho, že vypočítával všechny faráře a starosty, ale také i hospodářské poměry té doby.

Dále zde je zmínka pátera Antonína Titze, roku 1773 do Vysoké „povýšený“, musel záhy konstatovat, že vysočtí občané jsou sebranka nevěřící, kacířská, kterážto do kostela nechodí, ale ani desátky neplatí, duchovnímu dříví nepřiváží, pole kostelní špatně obdělává....Kacířské knihy byly zabaveny, princeznou Lobkovicovou, jiné knihy jim dány byly, leč od nevěry odvrácení lepšími se nestali.

(zapsáno v původním znění)

Vysoká

Vysoká ves, leží na vysočině, táhnoucí se směrem od západu k východu a klesající zde v důl, jest vzdálená 9,5km severovýchodně od Mělníka, odkudž vede okresní silnice spojující města Mělník a Dubou. S Vysoké jest daleká vyhlídka na východ, na jih a na západ. Vysoká náležela k panství Mělnickému a měla před r.1785 čísel 39.

Výstavnost obce z pevného kamene a z cihel je celkem velmi dobrá. Kámen dávají hlavně okolní pískovcové skaliny, cihly pak četné v okolí cihelny. K výrobě cihel poskytuje naplavenina všude u Vysoké hojnost dobré jílovité hlíny.

Z budov vyniká katolický chrám Páně, zasvěcený sv. Václavu. O svátek téhož českého patrona bývá zde slavena dosti hlučná pouť. Chrám jest uprostřed vsi

na místě nejvyšším a jsa velmi vysoký i rozsáhlý, již ze vzdálí poskytuje pohledu velebného. V nynějším pěkném renesančním slohu vystavěn byl r.1754 od Marie Isabelly Černínové hraběnky z Chudenic roz. hrab. z Vesterlo jako poručnice syna svého Františka Antonína a pomocích mnohých osadníkův. Dříve na tomtéž návrší uprostřed vsi stával kostel mnohem menší, dřevěný, jenž připomíná se již r.1384 od Švédů vydrancován. Veliký oltář z čistého mramoru pochází ze zrušeného r.1785 kostel sv. Michala blíže náměstí staroměstského v Praze. Na obou menších oltářích jsou krásné sochy P. Marie a sv. Jana Nepomuka. Varhany s 9 rejstříky dal r.1781 zhotovit patron kostela. Téhož roku přispěli osadníci na zakoupení hudebních nástrojů k větší slávě Boží celkem 61 zl. 7 kr. Vysoká věž vystavěna a báh s křížem na ni zasazena byla r.1753. Nejstarší zvon jest z r.1537. Věžní hodiny, na čtyři strany ciferníkem opatřeny, bijí čtvrti a celé hodiny na cimbál daleko slyšitelný, jenž má tento nápis: Do Wysoky- tento Cymbál udielan nakladem te obeze skrze praczy Brykezy-Zwonarze z Czymbierku v Nowem miestie pražském Leta 1574. Ve věži jsou tři zvony, z nichž nejstarší připomíná se r.1537. Tento zvon má nápis: Léta božího 1537. Nejmenší zvon má nápis „Léta páně 1663 k větší cti a chvále Pána Boha a blahoslavené Pany Marie rodičky jeho nakladem chudého záduší sv. Václava a s pomocí některých nábožných křesťanů obce Vysoká, Střednice

a Stráženského tento zvon obnoven jest za faráře Václava Galva (Kalounsa) a urozeného Pana Jiřího Erazima z Valtířova, toho času hejtmána panství Mělnického. Při spravování věže v r. 1868 nalezena v báni v žesťové skříní listina, při níž uložena byla část svíce, jak se zdá, velikonoční (pascalu). Z obsahu listiny následující vyjímáme: Pozdravení čtenářům v Pánu. Léta Páně 1752 dne 4. juni začalo se stavěti zdejší chrám Páně svatého Václava dědice a patrona českého z důchodu téhož chrámu Páně, roku ale 1753 dne 6. oktobru vyzdvižena jest tato báně toho času slavného a šťastného panování její excelence vysoce urozené paní Isabelly, svatě římské říše hraběnky Černínky z Chudenic, rozené hraběnky de Vesterlo, poručnice téhož panství pupilárního Mělnického. V ten čas P. T. vysoce urozená a dědičná paní téhož panství slečna Marie Lidmila Černínka dne 16. septemburu s knížetem Lobkovicem Augustem oddána jest byla.

Toho času kostelníkem byl Jan Novák, Pavel Jansa, Tomáš Kožňar, Václav Jansa, kantor téhož chrámu Páně Václav Kučera. Paumistr (stavitel) toho chrámu Páně byl jest Lorago, Vlach, palír Mathes Šmolík, jenž pod sebou měl 30 zedníků. Vyzdvižnutá věž a tesařským dílem zhotovena skrze Vencla Stropacha, mistra pražského palíra Petra Loraga. Plechem obtahoval flašník roudnický Philips Kolb.

Za modlitbu Páně a pozdravení andělské laskavého čtenáře a lehkého odpočinutí nám spolu přejíce, šťastného se shledání v nebeském ráji vynšujem a žádám. Petr Bauml, administrator parochie (fary).

Kteří z lásky k tomu chrámu Páně při stavbě nápomocni byli, jmenovitě povozy darovali, na dlouhou paměť zaznamenáni jsou a to jmenovitě: Z Vysoké – Jan Novák, Jakub Novej, Vencl Čížek, Šťastný (Felix) Čížek, Dorota Kučera, Alžběta Šulcová, Jan Pekař, Venc Rous, Jakub Jansa, Jiří Svoboda, Jakub Hokeš, Jan Šulc, Tho. Homola, Jan Šulc, Pavel Rous, V. Jansa, Vencl Homut, Karel Čížek,

Ze Strážnice – Th. Kožňar, Jiří Eger, B. Eberhardt, V. Černý, Jan Horčice, Jan Tacheci, Karel Šulc, V. Vojtěchovský, Šťastný (Felix) Černý, Jan Eger, Vencl Eger, Vencl Baloun, Jan Vocásek, Jiří Malý.

Ze Střednic – Ant. Tacheci, Jiří Martinovský, Pavel Jansa, Antonín Jansa, Susana Kučerová, Jiří Tacheci.

Z Bosyně – Tho. Řezníček, Matěj Kintzl, Jiří Šesták, Tuček, Th. Novej.

K této listině a část paschelu přidána jest (r. 1868) nová listina sepsána tehdejším farářem Ant. Mouchou a vložena do jablka báně pod křížem. Dle nové listiny počata oprava věže dne 18. května 1868 a pronajata dražbou za 1893 zl. 41 kr. rak. čís. Patronem kostela byl Jiří Kristián František kníže z Lobkovic, biskupem diecéze litoměřické Augustin Pavel Vahala, rodilý Moravan, vikářem mělnickým Vojtěch Zuman, farářem A. Moucha, učitelem a chorregentem Konstantin Boušek, kostelníkem (sluhou kostelníkem) Jan Viktorin. Potom zapsáno jest: Práci tesařskou provedl Jan Veselý z Rousovi a jeho tovaryši Antonín Pelc z Vinic Zábořských, Jan Vojtěchovský z Borku, Josef Řehák z Rousovi a uředník Josef Pokorný z Chlomku, práci klempířskou pak velmi nábožný bratří Ferdinand (mistr), Josef (tovaryš) a Antonín (uředník) Ramešové z Citova, pracovavše s velkým nebezpečenstvím života. K tomu poznamenáno: Tento rok bylo pozoruhodno, že po celé léto, v květnu, červnu, červenci téměř nepršelo, počasí k stavbě velmi pohodlné, úroda polní však nicméně dosti uspokojivá byla. Též poznamenáno v listině, že byla v osadě Vysoké r. 1857, 1862 a 1864 silná krupobití. Také dne 22. května 1890 byla krajina u Vysoké a Bosyně krupobitím a průtrží mračen postižena. Není pamětníka podobné živelné pohromy. Zejména severní část katastru vysokého byla krupobitím zničena, co pak nebylo zmařeno kusy ledu, odneslo bylo mohutnými proudy ledu.

V zadu kostela jest malá štíhlá vížka s malým zvonkem, kterým zvoní se v obyčejné dny do kostela a na klekání.

Hřbitovy jsou na Vysoké tři, a to evangelický hned u téhož kostela, starý katolický taktěž

kolem kostela svého uprostřed obce, na který ale od r.1884 se pochovává, nýbrž na nově zřízený hřbitov severovýchodně od obce asi vedle toho místa, kde jindy v letech sedmdesátých našeho století byl po několika roků dřevěný větrný mlýn, jenž bleskem zapálen, úplně shořel. Nový tento hřbitov dostavěn a posvěcen byl slavně o velikonoční pondělí dne 14.dubna 1884 místním čestným děkanem Ant.Mouchou.

K církvi evangelické na Vysoké hned po vydání tolerančního patentu přihlásili se členové ze všech okolních obcí a obdrželi dne 27.prosince 1783 prvního duchovního Petra Šikoru z Uher. Církev postavila nynější slušný a prostranný kostel, do něhož vejde se k 900 osob. Při stavbě kostela bylo evangelíkům vysockým snášeti mnohé příkročí, mezi jiným bylo jim vyčítáno, že staví příliš nádherně a okázale. To týkalo se hlavně pěkných dveří a oken, která byla velká a obloukovitá v slohu románském, jak dosud spatřiti lze. I byli vojenskou exekucí přinuceni oblouky v oknech zarovnat a teprve po 60 letech v době konstituční byla oknům původní podoba vrácena. Kostel postaven r.1786, fara r.1788 a škola r.1789. Pováží-li se, že před tím teprve roku 1757 zbudován byl monumentální kostel katolický na Vysoké, při čemž zajisté všichni obyvatelé na nákladu podíl měli, byla to v tak málo letech za sebou práce a obětavost veliká, jakou evangelíci na jevo dali. Jeden zvon na věži katolického kostela daroval soused Jiří Kučera z Vysoké č.8, potom horlivý evangelík. Později koupeny do kostela evangelického dubové, krásně ozdobené lavice a kazatelna z jistého pražského kláštera a byly na ověčených vozech s velikou slávou z Prahy na Vysokou přivezeny. Roku 1856 postavena nová event.škola na místo staré. V této škole, v níž nebylo ani podlahy, vyučováno bylo 66 let. Roku 1882 postavena jednopatrová fara a tohotéž roku rozšířen a ohražen hřbitov.

Druhým farářem evan. Byl Samuel Szucs, pak následovali : Matouš Bača od r. 1793-1804, Štěpán Rimány od r.1807-1842, Josef Kubeš od 1842-1845, odtud Jan Šolín do r.1881 a Václav Čech od r.1881...

Na Vysoké jsou mimo dvě fary, katolická a evangelická, taktéž dvě školy veřejná obecná a konfesionální evangelická soukromá s právem veřejnosti. Škola obecná veřejná, dříve katolická, založena jest od nepamětných dob a byla do r.1864 jednotřídní , ač mívali učitelé k ruce své ve třídě pomocníka. Škola byvši nově vystavěna, byla téhož roku 1864 dne ý. Července od mělnického vikáře Vojt. Zumana, děkana z Chorušic slavně posvěcena. Dvoutřídní byla škola do r.1887, od té doby pak je trojtřídní s průměrným počtem žáků 270 školu navštěvujících. Vyučování ženským ručním pracím počato školním rokem 1885.

Na škole působili tito učitelé: do r. 1846 František Knoch , do r.1856 Antonín Gregor, do 1869 Konstantin Boušek. Všichni tito učitelé zde umřeli a na starém hřbitově pochováni jsou. Od r. 1869 je zde nynější řídící učitel Josef Fůrst rodem z Milovic, povolán sem z Týna na Vltavě.

Evangelická soukromá škola s právem veřejnosti, dříve jednotřídní s průměrným počtem žáků 125 jest od počátku roku 1890 dvoutřídní.

Škola evangelická, kostel a hřbitov u něho, nalézají se na západním konci obce. Na evangelické škole působili tito učitelé : Fr. Kladivo od r. 1786 asi 1,2 roku, Josef Tichý 3 roky, po něm opět Fr. Kladivo, 1815 byl učitelem Josef Nedoma, jenž byl též spisovatelem, byl to muž velmi učený a moudrý a učitel vzorný. Mimo jiné přeložil z angličtiny Jana Bunyana spis „Cesta křesťana“ a „Cesta křesťanky a jejich dítek“. J. Nedoma byl děd člena nynější c.k. okresní školní rady Ant.Nedomy z Vesňan. V r.1820 a 1821 byl učitelem na evangelické škole Jos. Bruža, odtud do r. 1876 Václav Kubeš, pak nynější učitel Mat. Rambousek.

Živnost obyvatelů jest hlavně hospodářská. Rozsáhlé pozemky podle rozličné polohy jsou rozdílné, ale celkem velmi dobré, ač valná část z nich jest po stránkách rozložená. Mimo obilí jsou hlavními plodinami chmel, řepka, řepa, třešně, ořechy a hojnost jiného ovoce. Výborné třešně zdejší jsou vyhlášeny, a ovoce, zvláště sušeného, každoročně odtud množství do obchodu přichází. Též víno jindy pěstováno bylo, čemuž nasvědčují jména některých pozemků

na stráních, -na viničkách- dosud nazývaných.Chmel zdejší již před 100 roky dovážen býval do Uher, do Rakous (do Vídně) a jako výtečný žatecký prodáván.Obec má mimo orné pozemky,jmenovitě na straně severní, také lesy.

Jiní živnostníci na Vysoké jsou tito : 4 výčepníci piva, 2 truhláři,3 řezníci,4 obuvníci, 1 sedlár, 2 kováři, 3 kupci zbožím smíšeným, 2 prodeje tabáku, 1 bednář, 1 stavitel, 2 krejčí, 2 obchodníci chmelem a dva obilím, 2 výčepy kořalky, 1 zámečník a strojník, 1 hokynář,1 sklenář, 1 pekař, 1 kolář.Tito živnostníci spojili se r.1888 na základě zákona ve spolek živnostenský, jenž má s příslušnými živnostníky z obcí sem přidělených na 120 členů.

Zdejší odbor jednoty Severočeské, založen r.1885 má 32 členů : předsedou je V.Slavík, jednatelem A.Nepomucký,pokladníkem J.Novotný.

Zpěvácký spolek „Lumír“, založený r.1888 má 18 činných členů.Akademickým studentským spolkem „Říp“ v Praze věnována na Vysokou ku vzdělání lidu knihovna o 94 svazcích.

Severně od Vysoké na pruhoně u zádušního pozemku říká se na „Vraždovce“ byl prý zde před mnoha lety ze msty zavražděn kostelník od jistého občana. Asi 1 km cesty dále na dole pod Truskavnou je skála, v níž jsou vytesány letopočty ze 17. století a koňské podkovy.Místu tomu říká lid „Klemperka“, an prý se zde zdržoval pověstný lupič Klemper.

Okolí Vysoké bylo často navštíveno bouří, loni (r.1890) dne 22.května po velikém vedru snesla se po jedné hodině odpolední nad Vysokou strašlivá bouře, jaké nebylo pamětníka.Kroupy a spousty vody učinily veliké škody na polích a v zahradách, a již za málo dní opakovala se bouře v době noční, při čemž bleskem ve škole katolické dvě osob omráčeno bylo.

Okolí vysocké ohledal několikrát a jmenovitě r.1856 známí archeolog P.Václav Krolmus, nalez zde v údolí „Bundol“ zvaném a za humny v polích ku straně mnoho popelnic a jiných starodávných památek, z nichž mnohé uloženy jsou v českém musei v Praze.V blízkých polích při přehazování hlíny nalezeny roku 1864 velké zuby (tesáky) a kosti předpotopního zvířete, mamuta.Některé části z něho uloženy jsou též v českém musei v Praze.taktéž kopání neb hlubším oráním přišlo se porůznu na veliké lidské kostry, kupř. na poli nazvaném „Kantorův kopec“.

U hřbitova evangelického nalezena kostra, na níž ještě část oděvu z hrubého sukna nasvědčovala tomu, že zde zakopán vojín nepochybně ve válce švédské nebo později.Zároveň byla nalezena ozdoba v podobě čocky s drahým kamenem, kterýž kamének sobě tehdáž studující Václav Kubeš, syn evang. Učitele zasaditi dal do prstenu.

Od 1.října 1887 jest na Vysoké c.k. poštovní expedice, jenž má spojení s poštou na Mělníce pěším poslem.Taktéž jest ministerstvem obchodu ze dne 12.prosince 1889 zde zřízena stanice telegrafická ve spojení s poštovním úřadem.

Rychtáři na Vysoké byli : Jiří Hokeš od r. 1818 do r.1824, Václav Šulc od r.1825 do r.1831, jenž byl tohoto roku od vrchnosti sesazen, že hájil pozemky své, mezující s lesy zádušními, Václav Slavík od r. 1832 do r.1848.Roku 1849 volili sedláci i domkáři prvního konstitučního představeného na Mělníce, domkáři majíce z volebního práva svého radost, vrátili se na Vysokou se vztyčenými holemi, okrášlenými pestrobarevnými šátky.Představeni pak byli : Antonín Martinovský (z č.33) od r.1849 do r.1851, Josef Slavík (z č.7)od r. 1852 do r.1854, Antonín Horyna (z č.26) od r.1855 do r.1856, poděkovat se , nebo přesvědčení jeho přičilo se absolutistické době za ministra Bacha.Starostové obce potom byli : Josef Slavík (z č.7) od r.1857 do r.1864, Jan Novotný (z č.54) od r.1865 do r.1867, Jiří Kučera (z č.25) od r.1868 do r.1870, Josef Kučera (z č.14) od r.1871 do r.1879, Jan Dvořák (z č.25) od r.1880 do r.1882, Antonín Čížek (z č. 19) v r.1883, Václav Rynda (z č.31)r.1884 a 1885, Václav Slavík(z č.7) od r.1886.

Z kroniky farní. Jako správce duchovní při katolickém chrámu Páně na Vysoké připomíná se teprve r.1614 Jiří Vedrán rabín t. kněz který zapsán jest jako správce toliko pro Vysokou,

taktéž jeho nástupcové : r.1620 Adam Kralodvorský, r.1626 Casparus.

Ve válce švédské po zapuzení z Litoměřic vojska císařského pustošili r.1630 Švédové se svými spojenci Sasi dědiny před Labem a velikou část Čech obsadili.Toho času byl kostel opět jako ve válkách husitských oloupen a správce duchovní z Vysoké od nepřátel těchto zajat v zástavu, a více se nenavrátil, buďto zemřel aneb byl usmrcen.Dle všeho byl tímto nešťastníkem kněz Casparus.Ve krajině zdejší ležel r.1639 se svým vojskem táborem pověstný švédský velitel Báner.Pole po táboru nepřátelském nikdo nevzdělával, rodila trní a bodláčí po 14 let, kdežto před bitvou na Bílé Hoře výborně vzdělávaná užitkem dávala.Teprve když bouře utichla, r. 1646 některé pozemky osety byly.Od r.1646 obstarával duchovní správu na Vysoké farář vtelenský a ve filiálním kostele v Chodči farář z Liblic. Později byl dán kostel vysocký pod správou děkana v Chorušicích.R. 1654 uvádí se Basilius jako správce vtelenský a vysocký, r. 1657 Stanislav Pasanský, též jako správce vtelenský a vysocký, r.1661 Augustín Vojtěch Hájek, r. 1663 Václav Kalous, r.1675 Václav Stanislav Kratochvíle, r.1683 Václav Černovický, 1694 Václav Vojtěch Stuchlík, ještě jako správce vysocký a vtelenský, potom Kašpar Studnička správce na Vysoké a ve Vtelně, který u vyšších míst domohl se toho, že ze Vtelna do Chorušic přesídliti se mohl, a že tam též farní dům ze základů vystavěn (r.1716) a úřad děkanský zřízen byl (r.1720).Kašpar Studnička byl v Chorušicích prvním děkanem.Po jeho smrti (r.1721) dosazen byl do Chorušic za děkana Matěj Fischer, za jejížto správy vysocká filiálka od benefícia chorušického oddělena a r.1725 na Vysoké zřízena administratura od Antonie Josefy hraběnky Černínové rozené z Kuenburka.Opatření to stalo se proto, by pro vzdálenost a zvláště v době zimní o osadníky lépe postaráno bylo a pak hlavně též, aby v okrsku zdejším, kde nebylo na blízku katolického duchovního, staveny byly náboženská nevšímavost k církvi katolické a vznikající litherismus.R. 1725 vystavěna byla nynější pěkná fara, a zároveň dosazen do Vysoké Václav Vojtěch Pazder kaplan chorušický jako administrátor, první kněz zde pochovaný.Za něho jsou ustanoveny příjmi faráře vysockého, potvrzené J.Adamem biskupem litoměřickým a Antonií Josefou Černínovou, rodilou hraběnkou z Kuenburka, jak následuje :

Desátek 60 korců žita po 1 zl. 10 kr.= 70 zl., 60 korců ovsu po 35 kr.=35 zl., 30 korců pole k užívání 105 zl. Item 12 korců ovsu po 35 kr.= 7 zl.,chmelnice 11 zl., koleda 10 zl.,letník (poplatek z dojných krav obyčejně po 3 kr.) 5zl.,fundace 3zl.,zahrada 15 zl. Od vrchnosti, hraběnky Černínové : 8 sudů dobrého piva 56 zl., 30 sáhů dříví a 30 kr.=15 zl., na hotovosti 40 zl. Za to měl farář ročně 40 mší sv.sloužili za Františka Antonína Černína neb jeho rodinu a každoročně o pouti u bolestné rodičky Boží v Chorušicích pobožnost poutní a modlitby vykonali.Roku 1736 dosazen za faráře Jan Nep.Zoubek, zde pochovaný ,1742 Josef Ignác Gotz, taktéž zde pochovaný, r.1745 František Josef Šepl, jenž povýšen byl do Liblic, r.1750 Jan Adam Bauml ze zámku mělnického povýšen do Vysoké, odtud pak do Chorušic,r.1755 Maxmilian Grobmayer , též ze zámku mělnického sem povýšen,r.1768 Jiří Jandoušek z Čečelic sem povýšen, jenž zde zemřel,r.1773 Antonín Titz, z Čečelic sem povýšený, jenž okrsek zdejší, ač vždy jinak z nevšímavosti náboženské podezřelý, shledal z větší části od církve katolické již odpadlý, jak z vyšetřování na jevo jde.Po odněti kacírských knih jsou sice mnozí od nevěry odvráceni, lepšími však se nestali. Všem těmto od Marie Ludmily princezny Lobkovicové jiné knihy dány a tak velmi krušný tento rok skončen, želi tehdejší duchovní.,,Než, ó běda! Daleko krušnější a od čtyř století neslýchaný přišel rok 1782. Bylyť hned po vydání patentův císařem Ferdinandem II. V obci stále třenice náboženské mezi stranou katolickou a protestantskou, jedni od druhé církve odpadali nebo opět k ní se vraceli, až konečně v roce , na který správce duchovní nařiká, téměř všichni od církve katolické odpadli, majíce za to, že i potom jim zůstane chrám Páně, v kterém pak konány budou služby Boží evangelické, lid sám že voliti sobě bude duchovního správce a p. Ale dozvěděvše se, že nákladem svým kostel evangelický sobě postaviti nuceni budou a kostel svůj že ztratí, jmenovitě pak, když evangelický duchovní žádal od nich za vyplacení

mzdy (solárium), což platiti v katolické církvi nebývali zvyklí, vraceli se zpět k církvi katolické, někteří však setrvali v odpadnutí, kterým pak říkali „zapsaní“ a jenž starší občané dosud tak nazývají. Faráře Antonína Titze pro jeho dobrou a chvalitebnou horlivost mnozí Vysočtí nenáviděli, ničeho nepomíjejíce, čím by jemu zármutek a bolest způsobili. Příliš málo bylo osadníků, kteří by dne svátečního byli vešli do krásného, prostranného chrámu páně, aby slyšeli učení víry katolické. Osadníci po celé dva roky odpírali duchovnímu dříví přivážeti, desátky a jiné závazky skládati, pole kostelní byla od nich špatně vzdělávána, a nebylo nikoho, kdoby tomu všemu odpomohl. Konečně horlivost zbožného Augusta knížete z Lobkovic a Marie Ludmily hraběnky Černínové z Chudenic, kteří do chrámu Páně vysockého s povoláním k tomu soudcem Pavlem Martinovským a některými rabíny (kněžími), jakož i jinými bratrského smýšlení občany vstoupivše, napomenuli obyvatelů zdejších k závazkům, a k povinné účtě k pastýři duchovnímu nabádali. Pronásledování kněze bylo skončeno, když byl k své žádosti na uprázdněnou téhož patrona v Jiníně v jižních Čechách (v Prácheňsku) dosazen. Po něm r. 1779 z kaplanství zámku mělnického pro administraturu vysockou potvrzen byl Antonín Empf, Pražan. Toho času, zvláště roku 1782 nepřestávalo přestupování a pronásledování katolíků. Tehda sem dosazen byl z Čechelic, obce to nejpokojnější a nanejvýš horlivě katolické, k žádosti Marie Ludmily kněžny z Lobkovic za faráře Jiří Nechyba, taktéž Pražan, magister theologie, sv. theologie bakalář, který byl dříve (r. 1786) taktéž zámeckým kaplanem na Mělníce. Za něho zrušen kostel filiální v Chodči. Při připojení k farnosti vysocké Zimoře Dolní i Hoření, Chodče, Truskavné a Březinky, jež dříve náležely k farnosti liblické, ale od vysocké fary opatrovány byly, taktéž Kokořina a Dolu, jež dříve k Řepínu, později k Vidimi farností náležely, zřízeno jest na Vysoké kaplanství. Na jeho vydržování jest farář vysockému r. 1789 přikřnuto ročních 70 zl. Z fondu náboženského. Farář Jiří Nechyba byl na Vysoké 5 roků a 2 měsíce, a po něm následoval r. 1794 Jakub Benedik Stránský, jež zde r. 1820 zemřel. Roku 1821 nastoupil na faru vysockou Vojtěch Zuman, který po 6 let církve chvalně spravoval a v dubnu r. 1827 pak do Chorušic po smrti děkana Antonína z Furtenburka za děkana a spolu vikáře mělnického povýšen byl. Roku 1827 ustanoven na Vysoké za faráře od Augusta Longina knížete z Lobkovic z kaplanství povýšený František Pelouch, rodilý z Rovné, jež tohoto benefícia po 23 roky užíval, dne 16. prosince 1850 zemřel a u vchodu kaple hřbitovní čili kostnice pochován jest. R. 1851 následoval Jos. Volf, rod. z Mělníka, ustanoven jsa Annou Bertou kněžnou z Lobkovic ze Záboře, kde byl lokálistou. Po úmrtí jeho r. 1856 vedl zatímní správu František Hauser jako administrátor (později první lokálista v Šemánovicích), načež toho roku za faráře na Vysokou ustanoven Antonín Moucha, později čestný děkan, jež vedl správu duchovní po 30 let a povýšen byl r. 1886 na děkanství v Chorušicích. Nynější farář od r. 1886 je Jan Staněk, dříve farář v Záboří.

Roku 1354 dne 16. března farář na Vysoké uvedl Radoslava za faráře na faru v Liběchově.

Jan Černín na Vysoké připomíná se jako svědek na listině prodací ze dne 30. listopadu 1432, dle které koupil Jan Smiřický hrad Housku od Hynka Berky z Dubé.

Dvůr na Vysoké drželo město Mělník, kterému jej odkázal r. 1444 Václav Zrno chudým na oděv. Tento dvůr, plat, s lesy a příslušným, prodala obec Mělnická pro účastenství ve zpouře r. 1547 proti králi Ferdinandu I.

Po válce třicetileté, dle konskripce v polovici 17. stol., bylo na Vysoké statků II., z nich jeden půstý (od vlastníků opuštěný): Jan Homut s 28 str. orn. rolí, 32 str. porostlého, ½ str. zahrad a ¼ str. chmelnic, Adam Novotný s 24 str. orn. rolí, 24 str. porostl., ¼ str. zahrad a ¼ str. chmelnic, Jiří Rous s 44 str. orn. rolí, 52 str. porost., ½ str. zahrad a ¼ str. chmelnic, Anna Nováková s 52 str. or. r. 76 str. por., 1 ½ str. zahrad a ¼ str. chmelnic, Jiří Holoubek s 48 str. orn. rolí, 72 str. porostl., 1 str. zahrad a str. chmelnic, Václav Postava s 48 str. orn. rolí, 100 str. porost., 13/4 str. zahrad a ¼ str. chmelnic, Bohuslav Kubík s 42 str. orn. rolí, 56 str.

porostl., 1/4 str. zahrad a 1/4 str. chmelnic.

Václav Mrázek s 52 str. orn.rolí, 68 str.porostl., 1 str. zahrad a 1/4 str.chmelnic, Stanislav Brkal s 40 str.orn. rolí, 56 str. porostl., 1 str. zahrad a 1/4 str. chmelnic, Jan Beneš s 24 str.orn. rolí, 36 str. porostl., 3/4 str. zahrad a 1/4 str. chmelnic, suma 420 str.orn. rolí, 600 str. porostl., 8 1/4 str. zahrad a 3 str. chmelnic.

Chalupníků usedlých 8: Baltazar Kraus s 8 str. orn. rolí, 16 str. porostl., 1/2 str.zahrad a 1/4 str.vinic – krčma, Martin Viták s 6 str. orn. r., 26 str.porostl., 1/4 str. zahrad a 1/4 str. chmelnic, Martin Krčmář s 3 str.orn.rolí, 1/4 str. zahrad, Jiří Šlamicht s 4 str.orn. rolí, 1/3 str.zahrad, Havel Šulc s 20 str. orn.r., 1 str. zahrad a 1/4 str. chmelnic, Jakub Janda s 10 str. orn. r., 14 str. porostl., 1/4 str. zahrad, Šťasný (Felix) Švec s 8 str. orn. rolí, 1/4 str. chmelnic, Jan Švanda s 10 str. orn. rolí, 14 str. por., 1/2 str. zahrad, suma 79 str.orn rolí, 70 str. porostl., 3 str.zahrad, 3/4 str. chmelnic a 1/4 str. vinic. Zahradník usedlý Adam Kroupa s 1/4 str. zahrad.K tomu poznamenáno : Tato ves na stavení dobrá jest, role při ní pšeničná, luk na mále, ale pěkné štěpnice a chmelnice se vynacházejí.

FARNÍ KOSTEL SV. VÁCLAVA VE VYSOKÉ

a) základní popis (architektura)

Pozdně barokní kostel, postavený v letech 1752 - 53 podle návrhu A.Luraga, jednolodní, obdélníkový, s lodí o dvou klenebních polích a s obdélníkovým segmentem ukončeným presbytářem s obdélníkovými prostory sakristie a oratoře po stranách. Západní průčelí konvexně vypnuté, se středním rizalitem, ukončeným trojúhelníkovým štítem a hranolovou věží s cibulovou bání. V rizalitu obdélníkový portál a polokruhem ukončené okno se zdobnou suprafenestrou, v bočních osách niky se stříškovou římsou. Boční fasády členěny čabravovými, oživenými pilastry, římsovým a obdélníkovými okny s odsazeným polokruhovým záklenkem, s lomenou římsou nahoře. Presbytář i loď sklen. plackou, závěr presbytáře konchou, stěny presbytáře a lodí člení pilastry, kruchta konvexně vypnutá, podklenutá lunetovou klenbou. Do sakristie a oratoře vedou obdélníkové portály a okna se zdobnou suprafenestrou.

Přechod od attiky k průčelní straně věže zprostředkováván volutovým zdívkem. Bohatě článkovaná, uprostřed polokruhově prohnutá římsa korunuje zdivo věžní. Kryt věže báňovitý, nahoře v lucernu prohnutým hrotem krytou vybíhající.

Lod' (18m dl., 12,3 m šíř. A 16,8 m vys.) rozdělena jest uvnitř dvojitým pásem, ze dvou sdružených pilířů, ze kterých vyrůstá, ve dvě stejné části. V půdorysu jsou tyto části v rozích šikmo sříznuty. V četných rozích jsou rohové polopilíře. Tyto polopilíře, jakož i pilíře střední jsou korintské hlavice a nejsou mohutné, bohatě členěné římsoví.

Vítězný oblouk- skládá se ze dvou plochých pásů spočívajících na dvou pilířích s týmž hlavicemi a římsovým jako v lodi.

Hlavní oltář z červeného leštěného mramoru s prostou, ale vkusnou architekturou. Uprostřed výklenek s máslovitou výplní nahoře, v němž stojí socha sv. Václava. Níže umístěny dvě sochy andělův světcí se kořící. S každé strany výklenku po jednom pilíři a oblém sloupku vesměs s korintskými hlavicemi, jenž nesou nízkou attiku římsu nad středem ve špici mírně prohnutou. Nad tuto římsu zvedá se uprostřed masivní plochy nástavec s plochou rámcovou obrubou a s prohnutou bohatší římsou, na níž stojí podstavec s křížem, jehož patu dva andělkové objímají. V ploše tohoto nástavce je umístěn reliéf Madony Staroboleslavské na

obláčcích spočívající a a dlouhými paprsky ozářený. Po obou stranách středního tohoto nástavce kusé segmentovitě prohnuté římsy, postavami andělíčky oživené. Oltář tento pochází prý ze zrušeného kostela sv. Michala v Praze.

Kazatelna – vyniká jednoduchou vkusností své doby. Řečniště ozdobeno jest pěkně řezaným figurálním reliéfem (sv. Jan Kř. Káže na poušti), reliéf na dvířkách kazatelny (Kristus v chrámě s farizeu a zákoníky rozmlouvající). Dolejší obruba kuželovité stříšky tvoří pěkně článkovaná, uprostřed prohnutá římsa. Na vrcholu stříšky umístěná sedící postava anděla s deskami zákona, níže nad římsou po pravé straně andílek držící váhy a otevřenou knihu po boku mající, po straně levé had kolem ně se vinoucí a strom života (palma). Pod stříškou po obou stranách vchodu na kazatelnu pěkně řezané drapérie dvěma vznášejícími se andělky držené.

b) kostnice

Kostnice – opodál v ose kostela stojící, zajímavého půdorysu, mansandrovou střechou krytá. V apsidě fresko : Krev z rukou Ukřižovaného se řinoucí zachycují dva andělé do kalichu, dva jiní andělé přinášejí odtud dušem v očistci útěchu a vysvobození. Po stěnách i na stropě menší freska a nápisy, vesměs nevelké ceny.

c) zvony

Zvony :

1. ZVON prům. 1,10 m, výš. 0,82m, nápis dvouřádkový :

1 ř. LETA BOZZHO M°CCCC°XXXVII KE CZTY A K CHWATE PANV BOHV TENTO
ZWON DYELAN A

2 ř. K SWATEMV WACSLAWV DO WYSOKEHO OD MYSTRA TOMASKA W
LYTOMYERZICYCH AME

Nápisové řádky jsou oddělené prostými linkami, pod druhou řádkou 2 proužky. Na plášti malá postava sv. Václava.

2. ZVON prům. 0,88 m, 0,65 m vys. Při hořejším okraji mezi vkusnými ornamentálními vinutínami páska s nápisem:

GOSS MICH NICOLAVS LÓW IN PRAG 1663.ZYALM 160. CHWALTEZ PANA NA
CYMBALACH ZWVCZNEGCH.

Na plášti:

K WIECZI CZTI A CHWALE PANA BOHA A BLAHOSLAWENY PANNY MARYE
RODYCZKY GEHO NAKLADEM CHVDYHO ZADVSSY S. WACZLAWA A
S POMOCZY NIEKTEREGCH POBOZNEGCH KRZESTIANV OBCZE WYSOZKY
TRZEDNICKY A STRAZVSKYHO TENTO ZWON OBNOVEN GEST ZA RARARZE
K. WACZLAWA CALVK A VROZENEKO P. GIRZIHO KARLA EYMERERA
Z WALTZRZOWA TOHO CZASV HEYTTMANA PANSTWI MIELNICZKEHO.

3.ZVON prům. 1,02, 0,84 m výš. Nahoře hrubý ornament rozvilinový.

Pod tím nápis :

SANCTA LIBERALITATE AC PIA VERONICAE A LOBKOWITZ
INTENTIONE COMPARATA MDLXVII.

Na plášti dva znaky, nad jedním z nich slova : WSSECKO W MOZY BOZY a písmena PZD,

nad druhým nápis WERONIKA Z LOBKOWITZ a po stranách písmena ZC. Mimo to jsou tu reliéfy sv. Ludmily a sv. Václava. Nejnižší nápis :

GOSS MICH IOHANN CRISTIAN SCHVNKE IN PRAG 1781

Na druhé straně zvonu nejdříve nápis :

PARI PIETATIS AVGVSTI ET LVDMILLAE A LOBKOWITZ ZELO REFVSA
MDCCLXXXI.

Na plášti dvojitý znak knížecí korunou, a pod tím nápis :

WYSOCE OSWYCENI PAN PAN AVGVST SWATE RZIMSKE RZISSE KNIZE
Z LOBKOWITZ WLASNI SIN WYSOCE OSWICENEHO PANA PANA CHRISTIANA
GIRZYHO S.R.R. KNIZETE Z LOBKOWITZ A WISOCE OSWICENI PANY PANY
KAROLINI GINDRZYSSKY KNEZNI Z LOBKOWITZ ROZENE S. R. R. HRABGENKY
Z WALDSTEINV A MANZELKA GEHO WYSOCE OSWICENA PANY PANY MARIE
LIDMILLA KNEZNA Z LOBKOWITZ WLASNI CERA WYSOCE VROZENEHO PANA
PANA FRANTISKA ANTONINA SRR HRABGETE CZERNINA Z CHVDENITZ A
WISOCE VROZENI PANY PANY MARIE ISABELLY HRABGENKY CZERNINKY
Z CHVDENITZ ROZENI MARGESKY Z WESTERLOO HRABGENKY Z MERODEN
PANI PANSTWY MELNICKYHO TENTO ZWON PRWE PVKLY KE CZTI A CHVALE
BOZY A S: WACLAWA PATRONA CZESKEHO PRELITI DALI LETA PANE 1781

V sanktusové vížce visí malý zvonek s nápisem : Slyt od PETRA MLADEBOLETA PANE
MDLXXX

d) faráři katoličtí

Jména katolických farářů jsou známa teprve od r. 1614. Tehdy byl na Vysoké
farářem (rabínem) Jiří Cedrýn

Adam Kralodvorský(r.1620)

Casparus (r.1626)

Basilus (r.1654)

Stanislav Pasánský (r.1657)

Augustin Vojtěch Hájek (r.1661)

Václav Kalous (r.1663)

Václav Stanislav Kratochvíle (r.1675)

Václav Černovický (r.1683)

Václav Vojtěch Stuchlík (r.1694)

Kašpar Studnička (r.1716)

Matěj Fischer (r.1725)

Václav Vojtěch Pauder (r. 1725)

Jan Nepomuk Zoubek (r.1736)

Josef Ignác Gotz (r. 1742)

František Josef Šepl (r.1745)

Jan Adam Bauml (r.1750)

Maxmilián Grobmayer (r.1755)

Jiří Jandoušek (r.1768)

Antonín Titz (r.1773)

Antonín Empf (r.1779)

Jiří Nechyba (r.1789)

Jakub Benedikt Stránský (r.1794-1820)
Vojtěch Zuman (r.1821)
František Pelouch (r.1850)
Josef Volf (r.1851-1856)
Administrátor- František Hauser
Antonín Moucha (r.1856-1894)
Jan Staněk (r.1886- 1894)
Administrátor – Jan Šmíd (r.1894-1895)
František Šimůnek (r.1895-1913)
Administrátor – Jindřich Gert
Antonín Tomáš (1913-1935)
Administrátor – Rudolf Sitte (1935-1936)
Děkan - Jan Černovický (1936-

EVANGELICKÝ TOLERANČNÍ KOSTEL

stavba kostela

Vystavěn r.1786, s empírovou farou, obdélníkový, se zaoblenými nárožními a s polokruhovým závěrem. Průčelí vyvrcholené štítem člení soustava lizénových rámců se zdvojenými lizénami, obdélníkový portál, na bočních fasádách lizénové rámce a obdélníková okna s polokruhovým záklenkem. Vnitřek plochostropý. Kazatelna barokních tvarů a rokoková lavice z 2.pol.18.stol.

Toleranční kostel ve Vysoké je velice dobrým příkladem omezení evangelických církví v době toleranční. Protestantské sakrální budovy byly v této době postupně nazývány „modlitebny“ na místo kostelů. Modlitebna musela vypadat jako stodola - nesměla mít věž se zvony, okna musela být malá a bez ozdob, musela stát na okraji obce a mít vchod ze zadní strany /z polí,ne z hlavní ulice), atd. V roce 1782 se celá vesnice Vysoká až na tři rodiny přihlásila k reformovanému vyznání.

Uspořádání lavic je původní a obvyklé pro reformovanou konfesi - tvoří půlkruh se stolem Páně uprostřed, pastor nebyl někým významnějším než laici (jako je to v římskokatolické církvi), byl na jejich úrovni. Toto uspořádání bylo také velmi praktické pro svatou večeři páně.

b) Obtíže při budování kostela

Při stavbě kostela zakusili evangelíci mnohé příkoří. Zvláště bylo poukazováno na to, že staví příliš nádherně a okázale. To se týkalo hlavně pěkných dveří a oken, která byla velická a obloukovitá. Tato okna byli vojenskou exekucí přinuceni zarovnat a teprve po šedesáti letech byla okna upravená podle původní podoby. Fara pochází z r.1788. Uvážíme – li, že krátce předtím (r.1754) byl vybudován v obci nákladný chrám katolický, na který museli přispívat všichni občané, pochopíme, že obětavost evangelíků byla příkladná. Později byly koupeny do kostela pěkné dubové lavice a kazatelny z jednoho pražského kláštera a byly na Vysokou slavnostně přivezeny na vyzdobených vozech.

C)

Faráři evangeličtí

K církvi evangelické na Vysoké se přihlásilo hned po vydání tolerančního patentu mnoho občanů místních i z okolí a obdrželi dne 27.prosince 1783 prvního duchovního Petra Šikoru z Uher.

Po něm následovali :

Samuel Szűcz
Matouš Bača 1793 – 1804
Jan Szetsenji 1804-1806
Štěpán Rimány 1807 – 1842
Josef Kubeš 1 842 -1845
Jan Šolín 1845-1881
Václav Čech 1881 – 1925.

Od roku 1925 působí na Vysoké českobratrsko – evang. Farář Hugo Samek.

Václav Čech 1849- 1940
Hugo Somek 1940- 1945
Alois Svčina 1945-1963

d)

Soukromá evangelická škola

Dne 2.října 1789 byl položen základ ku stavbě evang. školy ve Vysoké. Stalo se tak za faráře Petra Šikory. Zemřelý evangelický učitel Matěj Rambousek uvádí, že se snad vyučovalo již r.1786. Nová důkladná školní budova byla vystavěna r.1850 za faráře Jana Šolína. R. 1892 byla rozšířena škola na dvoutřídní a bylo přistavěno první poschodí. Stavitelem byl Jan Šesták ze Střem, plány zhotovil Josef Líbal ze Stránky. Evangelická škola byla zrušena r. 1903 a byla pronajata místní školní radě pro obecnou školu, neboť v budově veřejné školy byly jen dvě třídy. Od r. 1921 umístěna byla v této budově měšťanská škola. Od r.1933 je opět v této budově obecná škola.

e) Učitelé evangelické školy ve Vysoké

Prvním učitelem evang. školy byl František Kladivo z Rovného pod Řípem. Ve Vysoké se mu asi nedařilo dobře. M. Rambousek píše : „Znamenaje však v církvi zdejší neupřímnost k sobě a nelásku odešel opět....zpět do Rovného.“

Jej vystřídal Josef Tichý z Ouvala na Chrudimsku a po jeho odchodu vrátil se opět do Vysoké František Kladivo. Jak dlouho zde působil a kam odešel, není známo. Možná, že zde zemřel, nebo že opět odešel jinam.

1.září r. 1815 nastoupil na zdejší evangel. škole vynikající učitel Josef Nedoma. Týž působil na Vysoké do r. 1820. Po Nedomovi působil na evang. škole Josef Brůža z Krábčic. Který zde zemřel r.1821 na tuberkulosu. V říjnu téhož roku stal se zde učitelem Václav Kubeš (nar.15.listopadu ve Vestci). Za něho byla stará školní budova, která měla jen jednu třídu a jednu světnici pro učitele, přestavěna. Učitel Kubeš patřil ještě k staré gardě učitelů, u nichž nedostatek a bída bývaly častými hosty. Hlavním jeho příměm byla hudba a zpěv. Ve Vysoké působil 54 r. a 6 měs. (zemřel v 8.dubna 1876). 1876 přišel Matěj Rambousek a r.1889 ve druhé třídě vyučoval Václav Petráček. Ten odešel r. 1 900 do Krakovan a na jeho místo nastoupil Josef Satran (nar. 25.5. v Lečicích na Roudnicku). Matěj Rambousek a Josef Satran dočkali se r.1903 zrušení soukromé evangelické školy ve Vysoké.

f) Význam evangelické školy

Soukromá evang. škola na Vysoké zanechala v dějinách obce veliký kus poctivě vykonané práce. Vychovala několik generací a kromě stránky církevní a výchovné věnovala velmi často pozornost i věcem národním. A to bylo v dobách, kdy byly podobné činy rakouskou vládou stihány. Roku 1881 oslavila škola staleté výročí vydání tolerančního patentu. 28. března 1892 bylo okázale vzpomenuáno 300. narozenin Jana Amose Komenského, přes zákaz tehdejšího ministra vyučování Gautsche. Večer 27. března 1892 byl průvod a lampiony po obci. Škola byla ozdobena transparentním obrazem Komenského. V hostinci p. Malého přednášel o Komenském učitel Matěj Rambousek. Při oslavě účinkoval i zpěvácký spolek Lumír. Školním dětem promluvil o Komenském farář Václav Čech a děti byly poděleny knížkami o Komenském.

3) PAMÁTNÍK TOLERANČNÍ DOBY

Památník toleranční doby ve Vysoké tvoří po Středisku české reformace ve Velké Lhotě v jižních Čechách, jakýsi druhý „uzlový bod“ sítě protestantských muzeí v České republice navazujících na českou reformaci.

Památník se skládá z komplexu nemovitostí náležících k dříve samostatnému evangelickému sboru (původně reformovanému helvetského vyznání) se sídlem ve Vysoké (dnes je sloučen s mělnickým sborem Českobratrské církve evangelické). Jde o toleranční evangelický kostel z roku 1786, k němu přilehlý hřbitov (nyní obecni) a fara. Jde o významnou památku toleranční doby.

V říjnu 2003 byla v bývalé márnici z roku 1891 otevřena malá expozice: „Toleranční doba v srdci české země“, která svým rozsahem pokrývá toleranční Podřipsko, Mělnicko, Mladoboleslavsko a zástupně i Prahu. První dva, z celkem dvanácti výstavních panelů, přibližují stručně toleranční dobu jako celek, další panely se věnují evangelickým sborům vzniklým v popisovaném území v toleranční době. Každý popisovaný sbor je doplněn historickou a současnou fotografií sborových budov.

Co byla toleranční doba?

Termín „toleranční doba“ znamená důležitou epochu v historii českého protestantismu.

Začínala v roce 1871, když císař Josef II. vydal toleranční patent.

Po prohrané bitvě na Bílé hoře (1620) museli protestanti emigrovat nebo zůstat v ilegalitě jako „skrytá církev české reformace“, často trestaná pro její vyznání. Když byl vydán patent (jí ani veřejně ovšem vyhlášen nebyl), ti, kteří přežili, mohli být zapsáni jako protestanti - buď luterské konfese, nebo reformované (kalvinské), ne ale jako čeští bratři nebo husité (jak si přáli). Nebyla to „náboženská svoboda“, jen „náboženská tolerance“ těchto dvou vyznání. Nicméně pro ně to bylo lepší než hrozba trestu v době ilegality. Toleranční doba skončila roku 1861, kdy rakouský císař prohlásil rovnost vyznání. A v roce 1918, po skončení první světové války, se obě protestantské církve opět spojily do Českobratrské církve evangelické - jediné církve v Česku s nepřerušenuou kontinuitou české reformace - od Husovy smrti k dnešku.

4) POČÁTKY EVANGELICKÉ REFORMOVANÉ CÍRKVE VE VYSOKÉ

První zmínka o dřevěném, gotickém kostelíku ve Vysoké u Mělníka pochází z r.1384. Byl obklopen hřbitovem a menších rozměrů než kostel dnešní, barokní. Terén, na němž stál, byl proti dnešnímu o něco zvýšen.

Dřevěný kostel, z něhož jako jediná památka zbyly dva obrazy, nevalné umělecké hodnoty, byl vydrancován Švédy, jejichž ležení bylo v nedalekém Bundole.

Podle berní ruly z r.1654 bylo ve Vysoké jedenáct selských gruntů, osm chalupníků a jeden zahradník, domkář, s celkovou výměrou 499 strychů orných polí, 670 strychů porostlin, 11,5 strychů zahrad a 3,75 strychů chmelnic. Obec měla tedy dvacet usedlíků s jejich rodinami a čeledí.

Tehdy se tu vyskytovala jména Homut, Novotný, Rous, Holoubek, Novák, Postava, Kubík, Mrázek, Brkal, Beneš, Kraus, Viták, Krčmář, Šlomich, Šulc, Janda, Švec, Švanda, Kroupa.

V nejbližším okolí Vysoké setkáváme se, přibližně v téže době se jmény Hokeš, Jansa, Kučera, Horčic, Malý, Mokřý, Fingaust, Čížek, aj.

Většina těchto jmen se objevuje po stotřiceti letech po tolerančních seznamech evangelíků a vnáší tak poněkud světlo do náboženského rozvrstvení tehdejšího obyvatelstva.

Nemáme pro to měřítko, neboť „Rejstřík k soupisu poddaných podle víry“ z roku 1651, z kraje litoměřického, kamž tato oblast patřila, se ztratil. Tyto rejstříky pořizeny ve všech krajích byly k účelům protireformačním.

Protireformační snahy narážely jako všude i zde na odpor tajný i zjevný. Tlak byl jistě nemalý a obyvatelstvo se mu bránilo podle své povahy i možností, jak svědčí případ Jana Straky ze Střednic.

Jan Straka převzal 13.února 1702 „Hořejší krčmu ve Vysoké“, (č.p.35), po Bartoloměji Jelínkovy. Byla u ní kovárna, kterou Straka vlastním nákladem nově vyzdvihl, což samo o sobě naznačuje úmysl trvalého osídlení. Vlivem neblahých poměrů náboženských však po šesti letech, 24. března 1708, náhle zmizel z obce i se svou rodinou. Je poznamenáno, že uprchl nepochybně do Žitavy, s manželkou Marií a třemi nezletilými dětmi Janem, Václavem a Kateřinou, protože byl „luterán“, pomáhal exulantům a jiným podezřelým lidem. (Pozemková kniha vysoká 208 $\frac{3}{4}$, Státní ústřední archiv).

Emigrace pro víru nebyla řídkým jevem. Vrchnost uprchlíky pronásledovala a dopadla-li je, také je trestala. Proto se tyto útěky dály tajně, exulant míval však pomocníky přímo ve vsi, v níž bydlil a cestou nacházel útočiště u souvěrců, takže případy dopadení byly ojedinělé.

Obec Vysoká neměla do roku 1725 vlastní farnost. Duchovní správu obstarávala katolická fara v Chorušicích. Teprve zmíněného roku, 17.března byla zřízena Antonii hraběnkou Černínovou roz. Kienburgovou, nynější farnost, byla postavena přízemní fara a stanoveny příjmy faráře : desátek 60 korců, po 1 zl 10 kr, obnáší 70 zlatých, 60 korců ovsu, po 35 kr tj. 35 zlatých, 30 korců pole k užívání ve výnosu 105 z item 12 korců ovsu, po 35 kr činí 7 zlatých, chmelnice vynáší 11 zlatých koleda 10 zlatých, letník (poplatek z dojných krav po 3 kr), 5 zlatých, fundace 3 zlaté, zahrada 15 zlatých. Od vrchnosti hraběnky Černínové 8 sudů piva 56 zlatých, 30 sáhů dříví, po 30 kr, činí 15 zlatých a na hotovosti 40 zlatých. Suma, celkem slušná, 372 zlatých ročně bez taxa stoale.

Prvním katolickým farářem byl Chorušický kaplan Vojtěch Pazder, který ve Vysoké zemřel a zde byl též pochován.

Katolický farář zůstává pro usedlíky v té době součástí vrchnosti. Je to jemnostpán, který obyčejně nesplývá se svými farníky a udržuje svým nadřazeným postavením mezi sebou a jimi odstup.

V prvé polovině 18. století je počet usedlých ve Vysoké i okolí přibližně týž, jen výměra pozemků se poněkud zvětšuje. Objevuje se již osm jmen pozdějších zjevných evangelíků

nejen ve Vysoké ale i v okolí. Jsou to již známá jména Homut, Čížek, Novák, Kučera, Šulc, Jansa, dále pak Svoboda, Martinovský a Pauser.

Nelze šmahem předpokládat, že katolicky orientovaný člověk by přestoupil po vyhlášení tolerančního patentu na nekatolickou víru, naopak je jisté, že přestupovali lidé, kteří byli tajnými evangelíky již po otcích. Můžeme tedy usoudit, že evangelický živel v tomto kraji byl silně zastoupen již dávno před vyhlášením tolerančního patentu.

Za války sedmileté r.1757 tábořil pruský král Fridrich II. na návrší Kamínku v nedalekých Strážnicích. Jeho přítomnost v Čechách vzbuzovala v lidu naději, že přinese náboženskou svobodu. Leč Fridrichovy záměry byly jiné.

Lid, zdeptaný válkami, nedostatkem, nemocemi a útlakem se utěšoval způsobem sobě vlastním, což přispívalo k náboženskému prohloubení. Jezuitům se nepodařilo za 150 let vymístit z jeho srdcí husitskou tradici. I ve Vysoké naslouchali proroctvím, písním a pověstem, doufali a čekali přes to, že vrchnost zde s poddanými dosti slušně.

V té době císař Josef II., spoluvládci Marie Terezie, chystali razantní kroky.

Neúroda a hlad v letech 1771 a 1772 dolehly těžce i na tuto farnost. Úmrtnost se nepoměrně zvýšila, jak z následujíc vidno. V normálních letech 1770 zemřelo v celé farnosti vysocké 30 osob, r.1773 zemřelo 32 osob, r.1774 dokonce jen 14 a r.1775 zemřelo 23 osob, průměrně tady asi 25 osob ročně. Naproti tomu v letech hladu roku 1771 zemřelo 64 osob a roku 1772 docela 95 osob, což dává přibližně průměr 80 osob ročně. I Vysoká tady zaplatila hladu těžkou daň. (Matrika zemřelých, Vysoká 1725-1784 katolická).

Na jedné straně zbídačelý lid, na druhé vládnoucí, bohatá třída, to byly okolnosti příznivé vzniku revolučních nadějí. Selské povstání r.1775. Nerozšířilo se na mělnické panství. To ovšem není důkaz, že zde nebyla živná půda pro revoluční myšlenky. Potvrzuje to jen skutečnost, že zde byly poddanské poměry o něco snesitelnější než jinde.

Za vyhlášení tolerančního patentu, 13.října 1781, jemuž hned 1.listopadu následovalo zrušení nevolnictví, byl ve Vysoké katolickým farářem Ant. Ems. Patent byl vydán jen v německé řeči a jako takový nebyl v českých zemích vůbec publikován. Jeho uveřejnění v české řeči bylo provedeno teprve v prosinci ve formě cirkuláře podle vzoru, jenž byl zveřejněn na Moravě. Je proto jasné, že v prvních týdnech nikdo nevěděl, v čem vlastně tolerance spočívá. Proto první přihlášky k církvi evangelické se objevují až v únoru 1782, zato však hromadně.

„Pamětní kniha svatá, evangelicko – reformované církve vysocké“ z pera prvního evangelického faráře Petra Šukoty o tom říká :

„V jednu hodinu k zápisu, jednu vůli majíce obce Vysoká, Střednice, Strážnice, Horní a Dolní Zimoř, Vehlovice, Mlazice, Brozánky, Hořín, Borek, k nimž se brzo přidaly obce z okolního panství.“

Dne 21.února r.1782 podalo přihlášku 9 občanů ze Strážnic, kteří čítali se svými rodinami 57 osob, ze vsi Střednic 7 občanů, s rodinami 36 osob. Přihlašovací lístky z Vysoké se nezachovaly. Vysoká se zúčastnila hromadně.

Přihláška neměla předtisku, byla psána na kousku papíru jako potvrzení, povětšinou samotným ředitelem. Zněla :

Dnes, níže psaného dne a roku k evangelické víře vyznání učinil ze vsi vysocký Anton Rous, žena mařena, děti Antonín, Alžběta, Jiří.

Svědék toho Kern, vrchní

Ve dvorci 21.Feb.1782

Od roku 1782 byla přihláška vázaná na předchozí šestinedělní cvičení v katolické víře. Teprve, když občan nebyl cvičením přesvědčen o pravosti víry katolické, bylo mu vydáno potvrzení o přestupu. Tato cvičení v katechismu, pokud jde o mělnické panství, děla se na farách, též ve Vysoké, v kapucínském klášteře na Mělníku, nebo v klášteře na Šobce.

Prvním zde pokřtěným „luteránem“ byla Alžběta, dcera Matěje a Doroty Altmanových ze Strážnic 26. září 1782. (Matrika Vysoká 1725-1784, kat.)

První pastor ve Vysoké Petr Šikora, po svém usídlení v obci ihned přistoupil ke konsolidaci církve. První starostí bylo nalézt místo, kde by se mohly konat pobožnosti.

Ochotný sedlák, Václav Čížek z Vysoké čp. 19, nabídl k tomu svou prostornou stodolu, zdělanou ze dřeva a došky krytou, nalézající se v pozadí velkého dvora v jižní části obce. (Václav Čížek narozen ve Vysoké 1. listopadu 1750, z otce Felixe, matky Doroty).

První evangelické služby boží byly konány v této stodole v neděli, 18. ledna 1784, při nichž Šikora kázal. Účast byla veliká a vzbudila zájem širokého okolí.

Za týden na to, 25. ledna, bylo první přisluhování Večeře Páně. K této příležitosti, podle zápisu Petra Šukoty v Pamětní knize, k ozdobě a čistotě Páně darovala Veronika, manželka Antonína Kučery z Vysoké č.p.8 první šátek žlutočervený hedvábný, druhý pak, rovněž hedvábný, darovala Alžběta, manželka Karla Tachecího ze Střednic č.3, třetí, také hedvábný Marie, manželka Jiřího, staršího Jansy ze Střednic č.p.8. Bílý ubrus darovala Alžběta, manželka Václava Šestáka z Chodče č.p.15.

Po těchto šátcích nezůstalo ani památky. Je zachován však krásný, zlatem vyšívaný, bohoslužebný šátek z modrého moirée, nacházející se dosud na evang. faře ve Vysoké, s nápisem : „Hospodin gelf ojl kalicha mého.“ Uprostřed je kalich s několika hvězdami kolem a pod ním opět nápis: „Ke cti Nego : Trog : Obno: Kř: Cyr: Vysocka : V času lho Kaz: P:S.“ (Ke cti nejsvětější Trojice obnovena křesťanská církev vysocká v čase prvního kazatele Petra Šikory). V každém rohu šátku je pak jedna z číslic letopočtu 1785.

Dne 30. června 1784 byla uskutečněna komise za přítomnosti Daniela Rastima, která definitivně přijala za místo pro modlitebnu, faru, školu a hřbitova, pole podléhající dani, které vlastnil Jiří Kučera. Ten obci přenechal toto místo, za výměnu příhodného místa, obecního pole, které však zdarma užíval katolický školmistr.

13. ledna 1786 byla krajským úřadem povolena stavba modlitebny ve Vysoké.

Pastorovi Šikorovi nastala nejdůležitější práce, opatřit peníze, potřebné ke stavbě budovy.

František Kladivo vepsal do velkých sešitů, olůvkem vylinkovaných, jména příslušníků helvetské obce, podle jednotlivých vesnic. Do rubriky se mělo psát, co kdo slíbil dáti, co kdo dal poprvé, podruhé atd.

Sbírka mezi členy postupovala dobře, ač někde i s průtahy, ježto peněz bylo málo. Dali všichni, co slíbili, až na nepatrné výjimky.

Podle Šikorových zápisů z 8. října 1787 v Pořadnosti na chrám Páně, byla provedena sbírka ve 24 obcích a sice ve Vysoké (333zl. 3kr), ve Střednicích (324zl. 3kr.), ve Strážnicích (129zl.34kr.), v Chodči (102zl.25kr.), v Brezince (41zl.30kr.), v Truskavně (34zl.10kr.), Vehlovice (15zl.20kr.), Šemánovice (62zl.28kr.), v Bosini(35zl.53kr.), v Kokoříně (45zl.43kr.),v Zimoři Dol.i Hor.(74zl.3kr.), v Borku (5zl.), v Brozánkách(9zl.), v Hoříně (4zl.), v Mlazicích (9zl.45kr.), v Liběchově (2zl.20 kr.), v Mělníku (1zl.), v Šopce (7zl.21kr.), v Rousovicích (1zl.15kr.), v Záduší(1zl.50kr.), v Podole (30kr.), v Újezdě a Jestřábicích ?

Výnos sbírek se nemůže posuzovat podle velikosti obce, ale nýbrž podle počtu evangelických rodin a podle jejich možností. Tak poměrně malá obec Střednice se 17 evangelickými

rodinami, z nichž je 6 sedláků velkých, 3 domkáři a ostatní podruzi, vyrovná se výše příspěvku obce Vysoká, kde sociální rozvrstvení obyvatelstva bylo nejpříznivější. t.j. 68 evangelických rodin, z nichž 10 selských, 7 chalupníků, 12 domkářů a ostatní podruzi, výměnkáři, voják a kovář.

Sbírký se zúčastnili v různých vesnicích i čeládka, děvčata a synkové.

Aby bylo zajištěno stavební místo, byla učiněna s Jiřím Kučerou na vrchním úřadě písemná dohoda, podle níž přepouští Kučera na věčné časy toto místo helvetské obci za náhradu 7 zlatých ročně. Kdyby však obec získala nazpět jeden kus kantorova pole, přijme je výměnou a plat 7 zlatých přestane.

Když byly opatřeny a schváleny stavební plány, bylo dne 3.dubna 1786 započato se stavbou modlitebny, kterou prováděl zednický mistr Jan Mrázek a tesařský mistr Václav Zita, v obecní režii, čímž pastoru Šikorovi bylo přidáno mnoho práce s vedením záznamů a opatřování materiálu. Zhostil se jí však velice dobře.

Kámen, potřebný na stavbu se lámal ve skále Václava Polívky ze Strážnic, nebo u stráženského Šejnohy. Lámou chodečtí, březinští, truskavenští, jestřebičtí, mlazičtí, vehlovičtí občané, jímž se za to platí. Dříví se vozí z Valdštejna, z Chodče, Březinky. Železo je od bosyňského žida a později z Prahy. Na práci se podíleli místní řemeslníci, chodecký hrnčíř, zimořský tesař Hendrych, vehlovický tesař, vysocký, chodečský, bosyňský kovář, zedníci, podruzi a nádeníci.

Práce špěla dopředu. Stavělo se podle plánu, bez námitek vrchnostenských dozorčích orgánů. Však háček se našel. Projevil se v udání, že helvetská obec staví proti nejvyšším předpisům nádherně a nákladně, čímž poplatný lid je utištěn. Udání šlo z vrchnostenského úřadu na krajský úřad do Mladé Boleslavi, který nařídil komisionální řízení, k němuž vyslal 7. června r.1786 prvního komisaře Fran.Ferd.von Eborlo, který stavbu prohlédl a shledal v některých částech pravdivé udání, stavbu zastavil. Golgotského lidu se zmocnila malomyslnost. Stíhá jej rána za ránou, neúspěch, nepřízeň na všech stranách.

Radí se a výsledkem je německá žádost zemského gubernium o povolení k pokračování ve stavbě. Helvetská církev v ní uvádí, že se stavbou chrámu bylo započato 27. března (ve skutečnosti 3.dubna) a bylo v ní šťastně pokračováno tak, že je ve stavu brzkého dokončení. Gubernium ji přijalo příznivě, ale krajský úřad, ovlivněn vrchností, byl však jiného mínění. Nádhra a nákladnost stavby ustoupila do pozadí, protože vrchnost projevila obavy o poplatný lid.

Stavba byla dohotovená až pod střechu, takže bylo jasně vidět její tvar, způsob zdiva a umístění oken a dveří. Jako doklad byl na místě pořízen pro zemské gubernium ve skice situační plán stavby, zaznamenávající všech šest oken, okno v průčelí i obojí dveře. Na plánu jsou vyznačena i okna, zadní okrouhlos, půlkruhový presbytář. O stavu budovy byl pořízen obsáhlý protokol. Dnes jsou průčelní dveře do modlitebny přímo na hřbitově. Dříve však byl hřbitov mnohem menší a byl položen opodál chrámu, jak vidno z plánu. Před vchodem bylo tehdy jakési nádvoříčko, široké jako průčelí a rovněž tak hluboké a udrželo se tam do šedesátých let devatenáctého století.

Místo budoucího pastorova příbytku, uvedené v plánu, je místem kde později byla postavena kulna. Pastorův dům je poněkud severněji za postraním vchodem do modlitebny.

Chrám je postaven z kamenných kvádrů a je 43 českých loket dlouhý, (25,54m), 18 loket široký, (10,69m), a ke střeše 11,5 lokte vysoký (6,93m).

Dále je v protokolu uvedena vzdálenost budovy od silnice a sice místě 17 sáhů,(38,13m), av místě 21 sáhů,(39,7m).

Hřbitov je od modlitebny vzdálen 13 sáhů, (24,57m) a od silnice 20 sáhů,(37,8m).

Komise zjistila, že průčelní okna je proti předpisům a dveře, že jsou zbytečně velké. Pro to zakázala pokračovat ve stavbě těchto částí, neboť, kdyby gubernium přikázalo tato části zazdít, byl by náklad na ně vynaložen zbytečně.

Ale helvetská obec nadále pokračovala ve výstavbě a neuposlechla příkazů vrchnosti, takže tato stavba dokonale podobná katolickému kostelu vchodem, velkými okny, ozdobami a zvenčí i presbyteriem podobnou okrouhlinou.

Podle gubernálního rozkazu z 25. září byla této obci udělena důtka, proto ale, podrží-li modlitebna dosavadní podobu, nezmění se tato skutečnost, že je postavena proti znění patentu a představuje vlastně kostel! Proto se tudíž pro přítomnost a budoucnost zříká zodpovědnosti, že tomu jako vrchnost dopustila a předkládá zemskému guberniu tuto náležitost k uvážení.

Roku 1786 25.října byla modlitebna dokončená, vzdor překážkám a nepříjemnostem. Stavba trvala necelých 7 měsíců. První služby boží se tam konaly 29.října 1786. Do té doby sloužila k tomuto účelu, od 18.ledna 1784 již zmíněna stodola Václava Čížka č.20.

Modlitebna byla prázdná, vybílená, strop s jednoduchým štukem, okna zasklená. Zimořský tesař Jan Hondrych pracoval na kruchtě.

Chrám se světil 19.listopadu 1786, za veliké účasti lidu všech vyznání z celého okolí. Tomuto slavnostnímu aktu bylo přítomno třináct pastorů a dva důstojníci. Kázal superintendent František Kováč z Volimi u Kolína, Jiří Fazokasz, pastor z Lečic a Petr Šikora, který kázal na text 1.Sam. 7,12, „až potud pomáhal nám Hospodin.“

Slavnost byla ukončena hostinou, není však udáno, kde se pohoštění odbývalo. Jistě to bylo někde v soukromí, nikoliv v hostinci, neboť byly zakoupeny všecky k tomu potřebné naturálie, včetně piva i vína.

Pro zajímavost a srovnání tehdejší den s dnešním, uvádím zápis pastora Šukoty, podle něhož bylo na hostinu spotřebováno 21 liber hovězího masa po 6ti krejcarech, 7 liber skopového masa po 4 ½ krejcarech, 2 vědra pražského piva za 5 zlatých, (vědro mělo 56,58 litrů, tj. 40 mázu), dále 12 chlebů po 12 krejcarech, 16 žejdlíků červeného vína po ½ krejcarech a 24 žejdlíků bílého vína po 51/2 krejcarech, (žejdlík 0,35 l).

Byla také postavená 8 ½ loket vysoká máj, (5,5 m).

Ostatní výdaje na hostinu, jako odměna pro kuchařku, rýže, pepř, reselky (likéry, kořalky), káva, vydání poslům, svačina apod.

Pastor Šikora zapsal celou útratu obnosem 17 zlatých 23 ½ krejcarů.

Tyto výdaje jsou pečlivě zapsány, spolu s výdaji na stavbu, ve vzláštším sešitu, který má název „Pořádnost na chrám Páně v roce 1787 d.8.října zavřena, Nro I.

Jsou to vlastnoruční zápisy Petra Šukoty, zajímavé po mnoha stránkách.

V nich se dozvídáme, že i dělníci během stavby, podle zvyků, byli pohoštěni.

5.prosince bylo sděleno vysockému pastorovi, aby byli okna a dveře urychleně předělány.

Věc spěchala. Pražská intervence neměla úspěchu. Úřady trvaly na splnění vysokých nařízení. Současně byl vyslán k Šikorovi voják, který měl zůstat tak dlouho, dokud nebudou provedeny na modlitebně nařízené změny. Tomuto vojenskému exeguentovi měla obec platit po tu celou dobu 6 krejcarů denně !

Pastor se neúnavně několikrát snažil písemně, s prosbou a argumenty věc zachránit, ale byl nadále odmítán. Dokonce v zoufalství se chtěl obrátit i na jeho veličenstvo.

Motiv, proč vysočtí otáleli vyplnit rozkaz se změnou oken netkví jen v obavách ze zvýšeného

peněžitého nákladu, ale hlavně ve vědomí, že tím bude poškozen důstojný vzhled chrámu. Situace byla vážná, úřady nechtěly ustoupit, vrchnost byla proti obci.

Pastor zaplatil vojákovi 54 krejcarů. Jak známo, odešel voják z Vysoké 23.prosince, jelikož byli kruté mrazy. Pobyť trval devět dnů.

Výsledkem exekuce bylo, že se přikročilo alespoň k provedení úprav oken a dveří, aby se ukázala dobrá vůle bez ztráty možnosti návratu k původnímu stavu.

Pastor Šikora neměl na různých ustláno. Nejen že bojoval neustále s úřady, měl mnoho práce s vlastními členy církve, aby je udržoval v aktivitě. Pomoc se mohl nadát jen od několika mužů. Neustále přes svůj zápal dal církvi vše potřebné.

Pastor, který se nedávno oženil (v té době mu bylo 26 let), žena jeho Marie Anna 15 let, dcera Františka Plaňanského za Vtelna šenkýře č.p.28.

Tak tedy Šikora v roce 1787 zažádal o povolení k stavbě fary, příbytku pro faráře.

Shromáždění mu vyhovělo a podalo žádost vrchnosti.

Marie Ludmila Lobkovicová jim 10. dubna 1787 odpověděla, že tak často po opakovaných rozkazech, především očekávala provedení nařízených změn na modlitebně. Dokud se tak nestane, nemůže vrchnostenský conses dát povolení k vystavení pastorova obydlí. Vyhoví-li však žadatelé nařízení, bude jim toto povolení ihned dáno !

Mezi tím se již 20.dubna dostavila nová vojenská exekuce přímo do pastorova bytu. Bylo to šest vojáků, kteří k němu byli vysláni na základě exekučního patentu ze dne 20.dubna 1787, vydaného krajským úřadem v Mladé Boleslavi.

Vojáci u něho měli zůstat tak dlouho, dokud nebude učiněno zadost nařízení se změnou oken a dveří na modlitebně. Vedle celého zaopatření měli vojáci dostávat 3 groše denně.

Tento rozkaz byl doprovázen českým, vysvětlujícím dopisem Josefa Kerna, upozorňujícího, že 6 exegentů zůstane u něho tak dlouho, dokud nebudou provedeny nařízené změny a vše , co by zvenčí nějakou zkázu způsobiti mohli.

Pastor dlouho otálel z vyplněním rozkazu, bylo mu líto krásné stavby. Ke konci měsíce se rýsovala beznadějná situace, že i členové církve byly pro vyplnění rozkazu. Šikora tedy kapituluje.

Zazdění oken a dveří proběhlo v máji roku 1787.

Tím končí kapitola o opatření na modlitebně. Zadní okrouhlenu, presbytář nestrhli, ani je neučinili čtverhranným. Modlitebna přes to zůstala chrámem a nepodobala se obyčejnému domu. Stavba evangelické fary byla povolena přípisem krajského úřadu, podepsaného Stránským, dne 29. dubna 1787.

Jediné omezení je takové, že obydlí pastora nesmí být pod jednou střechou ze školou, stavení musí být oddělené a bez zbytečných ozdob.

Tím se otevřela nová perspektiva k dobudování církve a znehodnocení modlitebny zazdění barokních oken nezdálo se tak zlé.

Řekli jsme, že byla prázdná, bez zařízení. Dnes nás zaujme řada krásně řezaných, nákladně stavěných lavic, jejichž původ byl zapomenut. Böhm, v obsáhlé knize o mělnickém kraji, ví jen tolik, že pochází z nějakého pražského kláštera, Josefem II., zrušeného.

V „Pořádnosti“ Petra Šikory však nacházíme zajímavý zápis, který se k této věci vyjadřuje. Dokonale vysvětluje, zde citovaná slova :

„1787 DNE 13.JUNY KOUPILI V PRAZE Z KOSTELA STÝ ANYSSKY Y Z KAPLY STÝ BARBORY STOLJEE Y KAZATEDLNICE, Z KAPLY SV.BARBORY,

Nasledugicý Obec :

1. Obec Wysecká

15 Stolje

2.	Stržedenská	6
3.	Strassenská	6
4.	Bessinska	4
5.	Chodecká	2

V Summě Kusú 33

Y s Kazatodlniceg dáno za něg Rfl 36 gr 45.

Koupilo tedy pět obcí z pražského kláštera sv. Anežky 33lavic a z kaple sv. Barbory kazatelnu, jež odvezli do vysocké modlitebny, kde je spatřujeme do dneška.

O původu varhan a obřadního stolu v modlitebně dosud není nic známo.

Varhany jsou empírové a dostaly se sem někdy počátkem 19.stol.

Obřadní stůl je neforemná barokní napodobenina. Je umístěn pod kazatelnou, přímo proti postrannímu vchodu, takže presbytář je v právo, zaplněný lavicemi a ztrácí tak svůj původní účel. Toto seskupení pochází z časů Petra Šikory a zůstalo tak dlouho do dneška. Od prvopočátku se používal postraní vchod. Je bližší k užívané cestě. Zatímco vchod průčelní vedl z jakéhosi nádvoříčka. V polovině minulého století byl narušen postoupení hřbitova.

S evangelickým pastorem přišla do obce kultura, vzdělání a pokrok. Byl první, kdo na vsi odebírá české i maďarské noviny, má knihy a sotva se dá předpokládat, že by je měl sám pro sebe.

Evangelická církev vysocká čítala 268 rodin. Tento stav se zachoval po dlouhá desetiletí, o čemž svědčí zápis s administrátora J.Šolína z r.1840, v němž udává počet evang. duší k roku 1839 na 1 344 a sice : Vysoká 68, Střednice 26, Chodeč 26, Zimoř 19, Bosiň 12, Kokořín 18, Šemánovice 21, Březinka 10, Vehlovice 13, ostatní 28 rodin.

Veřejná správa a správa obce

Správa obce

Rychtáři na Vysoké byli : Jiří Hokeš (č.p.2) 1818-1824

Václav Šulc (č.p.6) 1825-1831, jenž byl sesazen od vrchnosti, protože hájil svých pozemků, které hraničily se zádušními lesy

Václav Slavík (č.p.7) 1832-1848

Roku 1849 volili sedláci i domkáři prvního konstitučního představeného na Mělníce.

Domkáři majíc ze svého volebního práva radost, vrátily se na Vysokou se vztyčenými holemi, ozdobenými barevnými šátky.Představení potom byly :

Antonín Martinovský z (č.p.33) 1849-1851

Josef Slavík (č.p.7) 1852- 1854

Antonín Horyna (č.p.26) 1855-1856

- vzdal se své funkce, neboť jeho přesvědčení se přičilo Bachovu absolutismu.

Starostové obce : Josef Slavík (č.p.7) 1857-1864

Jan Novotný (č.p.54) 1865-1867

Jiří Kučera (č.p.25) 1871-1879

Jan Dvořák (č.p.25) 1880-1882
Antonín Čížek (č.p.19) 1883
Václav Rynda (č.p.31) 1884-1885
Václav Slavík 1886-1892
Václav Rynda (č.p.31) 1892-1898
Václav Šulc (1898-1901)
Jaroslav Rous (1901-1907)
Dr. Alois Brejcha (1907-1913)
Antonín Čížek (1913-1919)
Dr. Alois Brejcha (1919-1923)
Vladimír Slavík (1923-1927)
Ladislav Nový (1927-1932)
Jaroslav Šesták (z.č.31) 1932 – 1945
Václav Kettner 1945
Vladislav Slavík
Rudolf Prokop
Josef Kleirnt
Josef Slušný
Rudolf Prokop
Vladimír Hokeš 26.listopadu 1971 – říjen 2006
Pavel Kučera listopad 2006
Elena Maryšková 2010

SBOR DOBROVOLNÝCH HASIČŮ VE VYSOKÉ

a) založení zboru a členové

Jednoho podzimního listopadového dne, sešli se v hostinci pana Jaroslava Rouse denní hosté. Debatovali o tom, že by se mělo, po vzoru jiných obcí zřídit zde ve Vysoké sbor. Ačkoliv tuto debatu nebylo možno hned zvolit, z důvodu, že někteří členové obce byli pro a jiní proti, usneslo se, aby se pokusili získat členy, tím způsobem, chodilo se s archem papíru dům od domu a získávali se členové do sboru dobrovolných hasičů. Svým podpisem stvrdili, že přistupují za člena.

Tento úkol s velikou vřelostí na sebe vzal pan Václav Řehák, rolník zdejší. Občas tu a tam poznámky všelijaké zažil, nenechal se odradit a vítězně přišel z podpisy a svůj úkol vykonal dobře. Věděl dobře, že sám není mocen vše uvést, obrátil se na pana Karla Kosobuta c.k. pošmistra, aby mu k ruce nápomocný byl. Přání jeho s největší ochotou vyhověno bylo. Sepsáno provolání k občanství za členy přistupovali s poukazováním, že sbor dobrovolných hasičů jest pro dobro bližního, jakož i sebe samého.

Byla svolána poradní schůze, sešli se s počtem 7 přispívajících a 25 činných členů. Také byl pozván župní starosta pan Josef Vydra ze Přívor, který v delší řeči vysvětlil účel, zlo i dobro. Po přednášce usneseno zvolili prozatímní výbor, ku vypracování stanov, jakož i k dalším pokračování věci.

Zvoleni byli : p. Dr. Alois Brejcha obvodní lékař a starosta obce.
p. Karel Kosobut c.k. pošmistr
p. Václav Řehák rolník
p. Antonín Čížek rolník

p. Josef Líha strojník

Všichni pánové se vší svědomitostí a poctivostí se staraly ku dokončení věci a svého poslání. Za prozatímního předsedu zvolen p.Dr.Alois Brejcha, za jednatele p. Karel Kosobud, za pokladníka Josef Líha.

Byla několikrát svolána schůze, žádáno za schválení stanov, opatřena nezbytně potřebná hasičská knihovnička, razítka a jiné nenutnosti. Bohužel nebylo peněz. Tak pan Kosobud a pan Líha, prozatímně ze svého, peníze přispěli na kolky a známky. Prozatímní výbor se usnesl, že bude potřeba více finančních prostředků potřeba do budoucna, požádali obec, aby se za sbor dobrovolných hasičů zaručila. Obec se zaručila do obnosu 4 000 korun. Na doporučení župního starosty Vydry, vyjednálo se s ústřední prodejnou zakoupení stříkačky, výzbroje, jakož i plátěného stejnokroje. Zástupce firmy se dostavil a po dlouhém smlouvání zakoupeno za obnos 3 725 korun.

Pan předseda poukazuje, že obec si vyhrazuje veškerá práva a majetek obce do splacení, zároveň že obec žádá za prohlédnutí stříkačky v hrubém stavu přímo u firmy, vzato na vědomí a na Smíchov do továrny ku zkoušce jeli paní Antonín Čížek a Josef Líha jakož strojník, stroj prohlédli, vyzkoušeli a velice pochvalně se v stroji stříkačky vyslovili.

Dne 25. prosince byla svolána valná hromada. Program : lékařská prohlídka činného mužstva, přečítání stanov, stanovení zápisného, ročních příspěvků. Porada, jakým způsobem přivést stříkačku ze Střednic z nádraží, zda-li uspořádat slavnost a hudbu. Máli se současně odbýt věneček. Pozvat okolní členy hasičského sboru. Přijímání nových členů do sboru, volné návrhy.

Výbor : p.Dr. Alois Brejcha předsedou
Karel Kosobud, Antonín Čížek, Václav Řehák, Josef Líha, Miloslav Slavík,
František Antoš,

Náhradníci : p. Antonín Fliegl, Jan Mikina
Revizoři účtů : p.Jaroslav Havlíček, Vladimír Slavík, Josef Poutecký
Technický výbor : velitelem Antonín Čížek, jeho náměstek Václav Řehák
Četaři : p.Bedřich Datel, Jan Habák, Nový Ladislav
Lezci : Václav Jansa, Josef Klainert, Vojtěch Mylda
Správci náradí : Josef Rynda, Karel Kosobud, Josef Líha, Josef Blecha
Trubači : František Štěrba, Jan Finkou
Sluha : Rudolf Legner

Veškerí činovníci, vyjma revisorů účtů, zvoleni jsou na tři roky. Revisoři na 1 rok. Zápisné pro všechny členy činné 1 Kč, příspěvek pro přispívající ročně 5 Kč. Čestný člen 50 Kč. Jednou provždy.

a) přivezení výzbroje

V roce 1912 se uskutečnila slavnost ku příležitosti vyzvednutí stříkačky ze Středeňského nádraží :

Ozdobeny a zkrášleny dvojspřežně za pochodu hudby, byla slavnostně s průvodem dovezena stříkačka do obce. Za slavnostním vozem na koních seděli : p. Miloslav Slavík, Vladimír Nový.

Na stříkačce Josef Kettner, Řehák ml.,

Loužecký a Smrtka. Ostatní šli pěšky.

Na návsi velice vzletnou řečí pana předsedy Dr. Aloise Brejchy a obecním zastupitelstvem odevzdána vlasteneckým proslovem sboru stříkačka a nářadí.

Večer na to následoval věneček, který při zvuku Švandovy kapely dlouho do pozdních hodin trval.

Pozvány byly i okolní sbory ze Strážnic, Bosyně, Březinky – Truskavny.

c) Název

SBOR BYL ČLENEM ZEMSKÉ ÚSTŘEDNÍ HASIČSKÉ JEDNOTY KRÁLOVSTVÍ ČESKÉHO.

d) činnost za první světové války a důsledky

Zdárný vývoj sboru dobrovolných hasičů Vysoká byl přerušen vypuknutím světové války r.1914. Činnost zboru ustála, členové odešli do boje za cizí zájmy. Když se po převratu sbor opět sešel, chybělo v jeho řadách několik bývalých zasloužilých členů, kteří padli ve světové válce.

Proto při oslavě 30.srpna 1936 byla odhalena pamětní deska padlým ve světové válce.

Sbor kromě svého poslání zasahoval čile i do společenského a kulturního života v obci. Účastnil se vždy korporativně státních oslav (např. upálení Mistra Jana Husa, oslavy narození T.G.Masaryka)

e) sbor a druhá světová válka

2. března 1939 německá vojska přecházejí hranice a zabírají naše české území a dostáváme se pod tak zvaný „Protektorát Čechy a Morava“.

Následkem doby se změnila celková situace i ve sboru.

Byla povinná inventarizace majetku a protokol musel být zaslán Zemské Hasičské Jednotě.

V roce 1940 dostává sbor správu o vyloučení ze sboru bratra Roubíčka a ve valné hromadě oznámení toto vzato na vědomí.

Dne 15.července na výborové schůzi, byl projednán dopis, v němž se zakazují z okamžitou platností na přílbách oznaky se znakem republiky.

Nařízeno odstranění všech věcí nesrovnávajících se s protektorátními poměry. Na zbrojnici, na stříkačkách musí být napsáno dvojjazyčně, nejdříve německy a pak česky.

Dne 8.11.1940 na schůzi členů se projednalo nařízení o zatemnění a prohlídka po obcích. Zda jsou dodržena nařízení (po půdách musel mít každý písek a všechny nařízené předměty na hašení ohně).

V roce 1941 přišel na sbor zákaz shromažďování se, a proto jsou zakázány schůze. Mohou

se však u hasičstva konat pracovní porady. A tyto dobře slouží, že se hasiči můžou scházet.

Dne 13. června byla v obci Chodeč odvezena celá řada lidí. Z této obce celkem 27 a mezi nimi i ve Vysoké sebrán bratr Josef Matoušek, rolník a četař sboru vysockého. Na Pankráci byl Matoušek odsouzen k trestu smrti a popraven 20.12.1944.

V roce 1944 byla rozpuštěná Československá Obec Sokolská, která spolupracovala na kulturních akcích společně se sborem hasičů.

Němci si byli vědomi toho, že nemohou rozpustit službu hasičskou, neboť věděli, že hasičstvo musí být, aby připraveno stálo proti požárům, které byly při házení zápalných bomb. Z toho důvodu také hasičstvo nebylo rozpuštěno. Došlo však k tomu, že předáci celé České Zemské Hasičské Jednoty zatýkali a odváželi se do Terezína a posléze do koncentračních táborů.

Přes všechny nesnáze a nástrahy, nejlepší hasičští činitelé a hasičstvo se zapojili v odbojové činnosti.

V prvé řadě : Šesták Jaroslav, Šípek Josef, Matoušek Josef, Prokop Rudolf, Sadílek Josef, Šťovíček František, Klainert Václav, nadp. Prášek Karel.

Bratr Kabriel Václav, Šesták Jaroslav a i Četnická stanice pracovali společně stejně pro dobro všech občanů. A sluší se, aby poznámka byla, že mnohdy oni vyvedli obec z nepříjemné situace.

Rok 1945 duben – německá armáda ustupuje před rudou armádou.

Německá armáda se rozpadá, mezi německými vojáky dochází k přestřelkám a SS. Český lid vstupuje do partizánských oddílů a jsou zakládány revoluční výbory. Také členové a obyvatelé obce se zapojují.

Zastřelen František Mráz 6. května, jelikož nepověděl, kdo přerezal kabely mezi spojením SS v Kokoříně a Mělníkem. Pan prokop a p.Sadílek museli opustit domy, jelikož byli hledáni. SS vyhrožovalo, jestli se nedostaví, budou zastřeleny jejich ženy. Zásluhou pana Práška, poštmistra a četnictva byla vysvětlená a zlehčená situace, nebylo víc obětí v naší obci.

Budiž také zaznamenáno to, že se členové sboru bratr Šesták, Šípek, Prokop, Sadílek, Klainert v čele Karla Práška a s třemi četníky a panem poštmistrem, který vyjednával před SS, kteří táhli od Kokořína k Mělníku, aby odevzdali zbraně. Zbraně neodevzdali, že se musí dostavit na Mělníku.

Posléze byli odzbrojeni němečtí vojáci.

Toto vše zapsal a zaznamenal, tehdejší zapisovatel sboru bratr p.Podrápský.

GEOMORFOLOGIE

Oblast se nachází dle Regionálního členění reliéfu ČR v provincii Česká vysočina, v soustavě Česká tabule, na rozhraní dvou oblastí: Středočeská tabule a Severočeská tabule.

Oblast Vysoké se nachází na území Polomených hor. Jedná se o členitou pahorkatinu až plochou vrchovinu složenou ze středoturonských, silně rozpukaných kvádrových kaolinických pískovců, méně z písčitých slínovců, vápnatých pískovců, svrchnoturonských slínovců a třetihorních vulkanitů. Zastoupeny jsou stupňovité pliocenní a pleistocenní strukturní plošiny, hustou sítí kaňonovitých údolí založených na zlomech a puklinách různých směrů, místy s výraznými vulkanickými sukly.

Košátecká tabule je členitá pahorkatina na středoturonských, méně svrchnoturonských písčitých slínovcích, kaolinových a vápnatých pískovcích v povodí Pšovky. Představuje sedimentární strukturní stupňovinu pliocenních a staropleistocenních plošin, často krytých sprašemi, a svědeckých pahorů i odlehlíků. Vyskytují se zde kaňonovitá, neckovitá, úvalovitá, místy nesouměrná údolí, většinou bez stálých vodních toků sledujících převážně sudetský a méně krušnohorský směr.

BIOGEOGRAFIE

Celé území patří do kokořínského bioregionu, který je tvořen rozřezanou pískovcovou tabulí. Biota je pískovcová teplomilná buково-dubového až bukového vegetačního stupně.

Vegetace je tvořena acidofilními doubravami a bučinami. Značnou plochu dnes pokrývá orná půda a kulturní bory. Podnebí ovlivňuje teplá území na jihu, západě i jihovýchodě. Průměrné roční teploty nedosahují 8,5°C a srážky 550mm.

HOROPISNÉ POMĚRY

Toto území patří do orografického celku Ralská pahorkatina. Nejznámější částí je její okrsek zvaný Polomené hory, do něhož celou rozlohou patří i CHKO Kokořínsko. Většinu území tvoří pahorkatina s často rozčleněným reliéfem údolních tvarů. Největším bodem je Vlhošť (614 m), nejnižším v oblasti je dno potoka Liběchovka u Želíz (175m).

NEROSTNÉ SUROVINY

Prakticky celé území obce, až na jeho severní okraj, leží v Chráněném ložiskovém území Bezno stanoveném pro ochranu výhradního ložiska černého uhlí č.075 300 Mělnická pánev. Pro ložisko nebyl stanoven dobývací prostor, s těžbou v řešeném území územní plán v návrhovém období ani ve výhledu nepočítá.

VODOPISNÉ POMĚRY

Celé území převážně patří k přímému povodí Labe- prostřednictvím jeho menších přítoků Liběchovky, Pšovky, Obrtky.

Podzemní vody

CHKO je vydatným zdrojem podzemní vody. Tuto skutečnost způsobují mocná pískovcová souvrství s dobrou propustností a velmi vhodným infiltračním prostředím. Nejvýznamnější je pramen Stříbrník u Vojtěchova, který zásobuje vodou obec Vysokou a přilehlé obce.

GEOLOGICKÉ POMĚRY

Celá CHKO, do které patří obec Vysoká a okolí, patří geologicky k České křídové pánvi. Je to převážně hrubozrnný kvádrový pískovec, v menší míře pak jemnozrnné slinité a vápnité pískovce a písčité slínovce(opuky).Ze čtvrtohorních usazenin se uplatňují především pokryvy i návěje spraší a sprašových hlín, jež souvisle kryjí denudační plošiny a mírně nakloněné svahy. Zlomy uvnitř oblastí mají zpravidla malou výšku sklonu a sledují údolí, takže se morfologicky výrazně neprojevují.

PŮDY

V oblasti se jako matečná hornina zemědělských a lesnických půd uplatňují jednak horniny zpevněné (pískovce, opuky) , jednak nezpevněné (spraše, váté písky, nivní usazeniny). Nejvíce půdním typem je hnědozem, která tvoří kolem 42% všech půd v oblasti.

PODNEBÍ

Celé území je charakterizováno z hlediska vláhových a teplotních poměrů jako oblast mírně teplá a mírně vlhká. Průměrná roční teplota : červencová 16 až 18 C
lednová -4 až -2 C

Srážkové poměry jsou ovlivněny charakterem terénu.

Průměrné srážky se pohybují 560 až 650 mm ročně.

Sněhová pokrývka v zimě bývá nízká, do maximální průměrné vrstvy 22 cm, s průměrným trváním 60 dnů, při počtu 30dnů se sněžením.

Průměrný počet jasných dnů za rok je 50, zamračených 130.

ROSTLINSTVO

Lesy jsou pěstovány jako kulturní, přesto se zachovaly přirozené lesní porosty (původní bučina,doubravy a bory). Nečastěji pěstovanou dřevinou je borovice lesní,dub zimní, buk,modřín,topol,jasan,smrk,bříza,lípa a javor.

Ve vyšších slunných polohách suchých plošin se vyskytují zase teplomilné rostliny :

sasanky, koniklec luční, kosatec bezlistý, lýkovec vonný, bělozářka větevnatá a liliová, třemdava bílá, střevíčník pantoflíček, kávil Ivanův, záraza obecná, divizna fialová.

HOUBY

Jedlé druhy jsou hojně sbírány. Hříby, lišky, strakoše, klouzky, kozáky, křemenáče. Na podzim se na některých lokalitách vyskytuje václavka obecná. V polích a na loukách se objevuje žampion a špička obecná. Zjara se pak pod stromy na okrajích venkovských sadů vyskytuje závojenka jarní –